

Упутства за консуларну службу, 1929.

Садржај

Први део

Консуларни представници и представништва

Први одељак. Положај консула

Други одељак. Консуларна представништва у иностранству

Трећи одељак. Почасни конзули

Други део

Опште функције консуларних представника

Први одељак. Опште функције консуларних представника

Други одељак. Старање о привредним интересима

Трећи одељак. Административни послови

Трећи део

Функције консулата на неспорним правним пословима

Први одељак. Бележничке дужности

Други одељак. Службена уверења

Трећи одељак. Заоставштина

Четврти део

Дужности консула према морнарици

Први одељак. Однос консуларних представника према ратној морнарици

Други одељак. Однос консуларних представника према трговачкој морнарици

341.8

БИБЛИОТЕКА
Министерства Правде

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ДЕЛА.

УПУТСТВА

ЗА

КОНСУЛАРНУ СЛУЖБУ.

БЕОГРАД.
1929.

~~дело у нови инвентар бр.~~
~~1 јануара 1942 год.~~
~~Београд.~~

~~1357 (i).~~

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ДЕЛА.

УПУТСТВА

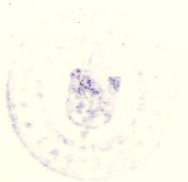
ЗА

КОНСУЛАРНУ СЛУЖБУ.

33188

БЕОГРАД.
1929.

ПРВИ ДЕО.

КОНСУЛАРНИ ПРЕДСТАВНИЦИ И ПРЕДСТАВНИШТВА.

ПРВИ ОДЕЉАК.

Положај консула.

I. Консули као државни чиновници.

1. — Консули су службени представници чија је дужност да у земљи у којој су наименовани, а на своме територијалном подручју, штите приватне интересе наших држављана, привредне интересе наше земље у иностранству и врше друге дужности које су им поверене.

2. — Консуларни представници су:

а) Стални консули т. ј. чиновници Министарства Иностранних Дела и

б) Почасни консули, т. ј. представници који врше добровољно и без награде поверене им функције, а поред тога звања могу обављати и друге приватне послове.

3. — Поред консулата, консуларне послове врше посланства у оним местима где нема консулата.

II. Консули као службени представници у иностранству.

4. — Да би наименовани консуларни чиновник могао стварно вршити своју дужност према властима у страној држави, потребно је да му дотична страна власт на основу патентног писма изда егзекватур т. ј. призна консулу својство у коме је постављен.

5. — На основу патентног писма које се шаље страном Министарству Иностранних Дела, надлежна власт издаје егзекватуру.

О издавању егзекватуре консул је дужан известити Министарство Иностранних Дела и послати му је у препису.

Пошто је консулу овако признато званично својство, он може вршити функције у његовом обласном подручју и општити са локалним властима.

6. — Најглавније дужности консуларних представника су:

1) Консуларна заштита (заштита личности, права и интереса држављана);

2) Старање о привредним интересима наше земље у иностранству;

3) Социјално старање (указивање помоћи невољнима, рапатрирање, социјално - здравствено старање и т. д.);

4) Административни послови (издавање и визирање путних исправа, држављанство, регрутовање, вођење регистра наших поданика, канцеларијска манипулација, рачунско-благајничка радња и т. д.);

5) Бележничке дужности, односно дужности неспорног судије, које консул врши (овера јавних исправа, издавање званичних уверења, заоставштина, тестамент и т. д.); и привремено старатељство;

6) Заштита нашег бродарства трговачког и ратног (односи према бродовима трговачке морнарице, указивање помоћи ратним бродовима и т. д.);

7) све остало што им се стави у дужност специјалним законима.

III. Путни, подвозни и селидбени трошкови.

7. — Службеницима консуларне струке припада накнада из државне касе за путне, подвозне и селидбене трошкове и за дневнице, које им Министар Иностранних Дела оцењује и одобрава по решењу Министарског Савета.

8. — Приликом решавања путних и селидбених трошкова пензионисаних и отпуштених консуларних службеника у иностранству, Београд се сматра за њихов домицил.

IV. Личне припадљности.

9. — Консуларни службеници примају плату, као државни чиновници, која је предвиђена и одређена законом о чиновницима, али када су они са службом у иностранству, имају право на додатке.

ДРУГИ ОДЕЉАК

Консуларна представништва у иностранству.

I. Консулати као службена надлежства и њихова територијална надлежност.

10. — Обе врсте консуларних представништава деле се на: Генералне Консулате и Консулате. По правилу за старешине у генералне консулате постављају се генерални консули, а у консулате консули.

1. — Зграда консулата.

11. — Зграда консулата мора имати на видном месту истакнут државни грб израђен по прописаном обрасцу, око кога стоји натпис на државном језику: Генерални Консулат (или Консулат) Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

12. — Осим тога на згради консулата мора бити постављено копље за заставу, а истицање заставе врши се према локалним обичајима. Застава се мора истаћи о државним празницима: 1. децембра — на Дан Уједињења и 17. децембра — на Краљев Рођендан.

2. — Територијална надлежност консулата.

13. — Када се у страниј држави налази само један консулат онда је његов делокруг распрострањен на целу

територију дотичне државе. Ако у једној земљи има више консулата, њихов је делокруг ограничен само на известан део територије. Територијална надлежност одређује се решењем Министра Иностраних Дела и консули имају само у томе обиму обављати своје функције, изузев консулата у престоници, који ће поред послова на своме подручју, извештавати и о стварима од општег значаја за дотичну земљу (привредно стање, законодавство, увоз и извоз и т. д.).

14. — О територијалној надлежности мора бити извештено страно Министарство Иностраних Дела.

3. — Празновање државних светковина и званични приједи у консулату.

15. — У нашим државним светковинама и празницима — 1. и 17. децембра — консули морају узети званично учешће. Том приликом има се одржати благодарење у цркви, на коме ће присуствовати сви чиновници консулата. Чланови наше колоније у дотичном месту и у територијалном подручју консулата имају бити обавештени када ће се и где одржати благодарење, како би и они у томе узели учешћа.

16. — На ова два дана, после благодарења, има се одржати званичан пријед у консулату, ако се он налази ван престонице или ако у тој држави нема посланства, и то једног дана само за чланове колоније, а другог дана за чланове Консуларног Кора. Том приликом, старешина консулата ће у једном говору истаћи члановима колоније значај дана.

17. — О званичним празницима и другим ванредним светковинама једино Изванредни Посланици могу упућивати телеграфске честитке Његовом Величанству Краљу. Остали шефови мисија адресују их на Министарство Иностраних Дела. Честитке морају бити састављене што краће. Личних нахођења, које ти празници могу инспирисати, ваља се уздржавати.

18. — У државним светковинама земље службовања консули узимају учешћа како је то уобичајено у до-

тичној земљи и као што чине остали чланови Консуларног Кора.

III. Однос консуларне власти са другим властима.

1. — Односи са старном влашћу.

19. — Консул ће известити локалне власти о примљеној егзекватури у своме територијалном подручју, ако ово већ није учинило Министарство Иностраних Дела земље његовог службовања.

20. — Званичне односе у земљи службовања консул у начелу одржава само са властима територијалног подручја консулата; а ако у дотичној земљи не постоји наше Дипломатско Представништво, консул ће се моћи обраћати и непосредно централној власти.

21. — Са властима консул општи усмено или писмено у своје име. У случају да је овлашћен да изврши неку нотификацију или учини изјаву, то ће обавити писменим путем, држећи се датих му упутстава. Иначе сва преписка се обавља било нотама, било пак писмима, које консул или његов заменик потписује. Први начин употребљава се за службену и поверљиву преписку, док други за преписку обичне, административне природе.

22. — Консул треба да познаје законске прописе, обичаје дотичне земље, као и односе који проистичу из закључених уговора са нашом државом.

Како у званичним тако и у приватним односима консули не смеју улазити у чисто унутарње ствари стране државе. Они треба да се увек руководе умереношћу.

2. — Односи са нашим властима у иностранству и Краљевине.

23. — Консули су под непосредном управом Министарства Иностраних Дела, од кога добијају упутства и коме подносе извештаје.

24. — У земљи где се налази наше дипломатско представништво, консулати су му потчињени и оно им је прва претпостављена власт, од које примају наредбе и упутства и којој се обраћају у ту сврху. Према томе, о свим важнијим стварима и о стварима од општег значаја, које би могле бити од интереса за дипломатско представништво, консули треба да поред Министарства Иностраних Дела обавештавају и то представништво. Шеф консулата је дужан да преко дипломатског представништва, под чијом је јурисдикцијом његов консулат, тражи одобрење за одсуствовање или удаљење из земље; да извештава о свом одласку и повратку; као и о томе ко ће га заступати у дужности до његовог повратка.

25. — Што се тиче власти у нашој земљи, консулат ће по правилу општити директно са Министарством Иностраних Дела, и с њиме обављати преписку, осим случаја хитне природе, који су у надлежности других ресора, или пак када је у питању чисто административна преписка која налаже хитност.

3. — Односи са страним консуларним представницима

26. — Консули треба да одржавају коректне и пријатељске везе са осталим члановима Консуларног Кора и да са њима опште са пуно такта и куртоазије, како у службеним тако и у приватним односима.

Када је потребно да цело консуларно тело учини колективан корак, а материјално је могуће и време то дозвољава, наши консули ће се старати да претходно добију одобрење од Министарства Иностраних Дела, или бар од дипломатског представништва под чијом су јурисдикцијом. У случају немогућности да се тако поступи консули ће предузимати кораке по личном нахођењу, имајући увек у виду последице које могу наступити услед таквог поступка.

ТРЕЋИ ОДЕЉАК.

Почасни Консули.

Положај, права и дужности почасних консула.

27. — У земљи и местима где државни интереси и потреба службе налажу, а где нема наших сталних консуларних представника, постављају се почасни Генерални Консули, Консули или Вице-Консули.

При истим условима првенство имају наши држављани, који су стално настањени у дотичној земљи, затим који су пореклом наши грађани, а прешли су у поданство дотичне земље, и најзад, *странци поданици земље у којој су.*

Странци који нису поданици земље у којој треба поставити консуларног представника, не узимају се у обзир.

28. — Ако је кандидат већ консуларни представник неке друге државе, његова молба се не узима у поступак докле претходно не поднесе оставку на свој до-тадашњи положај.

29. — Почасни консули и генерални консули именују се указом на предлог Министра Иностраних Дела, исто као и стални консули са назначењем да су „почасни“, а вицеконсули решењем Министра Иностраних Дела.

Генералним консулима и консулима се издаје, по наименовању, патентно писмо, на основу кога се тражи екзекватура од стране власти; вицеконсулима издаје декрет Министар Иностраних Дела.

Почасни консули могу бити разрешени у свако доба од Министарства Иностраних Дела без икакве накнаде.

30. — На згради почасног консулата мора да буде истакнут државни грб и натпис на нашем државном језику *Консулат Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.*

На зграду консулата истиче се такође државна застава, што ће зависити од локалних обичаја. О држав-

ним празницима, о дану Уједињења 1. децембра и Рођен-дану Њ. В. Краља 17. децембра застава се мора истаћи.

31. — Консул може употребљавати само званичан печат на актима консулата, који ће додати од Министарства Иностраних Дела у Београду.

32. — Почасни Консулати су под управом Министарства Иностраних Дела, било директно, било индиректно преко дипломатског представништва, под чијом су јурисдикцијом, било пак преко сталног генералног консулата, консулата или вице-консулата који им је најближи.

33. — Звање ових консуларних представника је почасно; они не примају никакву државну плату, нити имају право на накнаду трошкова, које су учинили приликом вршења њихових дужности. Све приходе од такса и друге имају почасни консули слати надлежним властима у Краљевини, не задржавајући од њих ништа, па чак ни за одржавање консулата или покриће канцеларијских трошкова.

34. — Ако почасни консул сам не влада довољно српско-хрватско-словеначким језиком, дужан је имати једног чиновника, који говори наш језик.

Осим тога, ако потреба захтева, консул може, по претходном одобрењу Министарства, узети у службу чиновнике, које ће плаћати из сопствених средстава. Звање консула или вице-консула, почасни консуларни представници не могу давати својим чиновницима. За таква звања потребно је редовно наименовање од стране Министарства Иностраних Дела.

За све поступке чиновника почасних консулата консул је лично одговоран.

У случају потребе Министарство Иностраних Дела може поставити у почасном консулату и чиновнике од каријере.

35. — Почасни консул не може одсуствовати дуже од месец дана, без претходног одобрења дипломатског

представништва, под чијом јурисдикцијом је његов консулат. За време одсуствовања он мора одредити једно лице, достојано поверења, које ће га замењивати у дужности, и о томе извести дотично посланство и Министарство Иностраних Дела.

На случај путовања званичног или приватног, консул има право на нашу службену визу.

36. — Административне функције које има почасни консул да врши обављаће према упутствима добијеним од Министарства Иностраних Дела и ових треба у свему строго да се придржава.

Функције друге природе, у колико оне спадају у делатност почасних консула, назначене су у даљим излагањима ових упутстава.

37. — Извештаје о појединим важним актуалним питањима или пак повремене извештаје економске, финансијске, социјалне природе, консул је дужан слати Министарству Иностраних Дела.

Осим тога, при крају сваке календарске године почасни консул ће послати један опширан извештај у коме ће изнети развој догађаја, о финансијском, економском и социјалном стању свог подручја и пропратиће га својим личним запажањима.

Консул ће такође давати потребна обавештења у том погледу краљевском посланству у дотичној земљи, и слати му специјалне извештаје када посланство то буде захтевало.

Почасни консули дужни су, исто тако као и стални консули, да обавештавају привредне кругове из свога подручја о економским приликама у нашој земљи, и да са своје стране доприносе развијању и јачању привредних и културних веза између наше и стране земље.

38. — Консул ће општити са властима у нашој земље преко краљевског посланства или најближег консулата од каријере. Директно се може обраћати Министарству Иностраних Дела и другим властима у Краљевини само у случају хитне потребе.

Преписку са нашим властима почасни консулат има обављати у првом реду на државном језику Краљевине, или на француском језику, који мора знати.

У земљи у којој се налази, консул ће општити само са локалним властима. У случају пак да у дотичној земљи не постоји наше дипломатско представништво, он се може према потреби обраћати и централним властима, било директно, било преко Министарства Иностраних Дела те земље.

39. — Ако почасни консул поднесе оставку на положај и она му буде уважена, он је дужан вршити своју ранију дужност до наименовања новог консула.

40. — На случају смрти почасног консула најближи стални консулат или дипломатско представништво у тој земљи морају бити хитно обавештени и они ће издати даља упутства за обављање послова у консулату до наименовања новог консула.

Сва имовина у консулату, која није лично консулова, већ државна, као и суме од прикупљених прихода имају се издвојити из масе покојника и под печатима чувати до дефинитивно ликвидације.

ДРУГИ ДЕО.

ОПШТЕ ФУНКЦИЈЕ КОНСУЛАРНИХ ПРЕДСТАВНИКА.

ПРВИ ОДЕЉАК.

Консуларна заштита и социјално старање.

1. Заштита личности, права и интереса држављана у иностранству.

41. — Заштита држављана у иностранству поверена је у првом реду краљевским консулатима, а где ових нема, краљевским посланствима.

На консуларну заштиту има право сваки држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца без обзира да ли борави стално или привремено у обласном подручју консулата. Консул је дужан да га заштити ако је захтев лица оправдан.

42. — Консул је дужан да пружи заштиту и у случају кад дозна да су угрожени или повређени интереси наших држављана иако односно лице није то изрично тражило. У случају да личности наших држављана, права или њихови интереси буду од стране туђих државних власти угрожени или повређени, било зато што им се не дозвољава пуно уживање њихових права, или зато што им се намећу дужности или ограничења која нису основана ни на закону ни на међународном праву у пракси, консул ћу посредовати у корист повређеног лица. Консуларна заштита иде на то да у случају повреде неправду отклони, односно у тежим случајевима тражиће се одштета и сигурност да се више тако нешто неће поновити.

Но консул ће испитати сваки конкретни случај свестрано и темељно и предузеће акцију само онда ако је захтев странке оправдан, т. ј. ако се ради о стварној повреди и очитој кривици страних власти, а странка се не може помоћи редовним судским или административним путем.

43. — У начелу консулати не смеју се обраћати приликом интервенције на централне државне власти, него само на локалне. Ако консулова интервенција остане безуспешна код локалних власти, он ће тада доставити предмет надлежном краљевском посланству или ако се у односној држави не налази наше дипломатско представништво, а консулат не стоји у непосредном додиру са страном централном влашћу (страним Министарством Иностранних Дела), пријавиће случај Министарству Иностранних Дела у Београду и сачекаће од овога даље инструкције. Ни у једном случају не сме консул прекинути везу са локалном влашћу стране државе ако нема за то налог свога Министарства.

44. — У случају повреде интереса српско-хрватско-словеначких држављана због сукоба закона, консул ће о томе известити Министарство Иностранних Дела, како би се тежи случајеви сукоба закона међусобним споразумом обеју влада евентуално отклонили.

45. — У начелу консуларна заштита се протеже само на припаднике Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Заштита страних држављана може бити поверена нашим консуларним представницима само на изрично одобрење Министарства Иностранних Дела, а она ће се вршити према инструкцијама добивеним од самог Министарства.

У сваком другом случају, ако би консул хтео указати заштиту другим лицима, у појединим приликама он ће тражити у ту сврху одобрење од Министарства Иностранних Дела.

II. Указивање помоћи невољнима.

46. — Када консулу предстане неко лице, које тражи помоћ, консул ће, пошто утврди идентичност, др-

жављанство и завичајност тога лица, испитати да ли је захтев за помоћ оправдан, т. ј. да ли је лице прописним начином дошло у иностранство и чијом је кривицом пало у незгодан положај. Осим тога, потребно је установити: да ли молилац има некога ко је по закону обавезан да се о њему стара; да ли постоји између наше Краљевине и односне стране државе какав уговор, који регулише узајамно потпомагање сиротних и немоћних лица; да ли су и наше локалне власти у смислу постојећих националних законских прописа дужне да у конкретном случају збрину странце на исти начин, као и своје грађане.

47. — Ако молилац не може да докаже свој идентитет, држављанство или завичајност, или консул стекне убеђење да је дотично лице скитница, варалица и сл., одбиће га од тражења.

Осим тога тражена помоћ неће се издати у случајевима: ако молилац има некога у страној држави, где се налази консулат, који је по закону дужан да се о њему стара, и ако су, према постојећим прописима или у смислу нарочите конвенције, локалне власти дужне да му укажу помоћ.

48. — У свима другим случајевима консулу је дужност, да невољнима, у границама кредита којим располаже, укаже материјалну потпору. Ако је потребно, консул ће посредовати да се извесно лице, сиромашно или немоћно, прими у болницу или у неку другу хуману установу.

49. — Да би консулати могли издавати новчане потпоре треба да траже од Министарства Иностранних Дела за сваку буџетску годину потребан кредит.

III. Рапатрирање.

1. Општа начела.

50. — Консуларна представништва на страни врше рапатрирање из кредита који се уноси у буџет Министарства Иностранних Дела.

51. — Кад неко лице тражи помоћ за повратак у Отаџбину, треба га саслушати протоколарно о следећим околностима:

1. име и презиме молиоца и његових родитеља, 2. његово занимање, 3. садашњи боравак, 4. место и датум рођења, 5. завичајна општина, срез, округ, област, 6. место последњег сталног боравка у земљи, 7. којим се документима легитимише, 8. има ли сродника у земљи, где су; има ли имовине он или његови родитељи, 9. разлог због кога је приморан да тражи рапатрирање.

Истинитост навода молиоца треба добро проверити, нарочито да ли је молилац наш држављанин, да ли му се може дати помоћ без претходне дозволе Министарства Иностранних Дела.

52. — Без икаквог даљег поступка молилац ће се одбити:

а) ако не може доказати да је српско-хрватско-словеначки држављанин;

б) ако је (скитница) и без занимања;

в) ако је већ добио од другог којег представништва помоћ за повратак у Отаџбину;

г) ако је из којих других разлога недостојан да му се изда тражена помоћ.

53. — Ни у коме случају не смеју се издати ни новчана потпора, ни путне исправе лицима која би хтела да путују у друго неко место, тобож ради тражења посла. Лицима која су очито сама проузроковала свој тежак положај, просјацима и скитницама, не сме се дати никаква помоћ из државних средстава. Таква лица треба натерати да се што пре врате у Домовину.

54. — Рапатрирање се врши најнижом класом најјефтинијег превозног средства. Сума која се издаје на име помоћи треба да буде ограничена на најнужније погребе. Треба настојати да се рапатрирање прекоморских исељеника изврши у првом реду домаћим лађама или лађама које су уговором обавезне за превоз исељеника.

У трошкове око рапатрирања спадају: лични путни трошкови и потребна храна за време докле лице путује.

Рapatрираноме треба купити и предати возну карту, а не давати му новац да је сам купује. Возна карта гласиће до наше границе. На граници рапатрирани се има пријавити пограничном комесаријату ради даљег упућивања, у ком ће циљу консулати издати рапатрираноме акт на пограничног комесара.

2. — Рапатрирање грађанских лица.

55. — Помоћ за повратак у Отаџбину може се дати само онда када се молилац легитимише уредним пасошем, изданим од наших власти — а коме рок још није истекао — и докаже или консулат стекне уверење да је заиста сиротног стања. Осим тога потребно је установити:

а) да је имао стално занимање у месту у коме се налази;

б) да је дошао у неприлику без своје кривице, као на пр. због болести, немања зараде и сличних случајева.

56. — Оваквом лицу, кад му се издаје новчана потпора, треба поред визе на путној исправи назначити да му је дата и колика сума новца за повратак у Домовину.

Кад консулат некоме лицу изда помоћ, па се то констатује на путној исправи, неко друго представништво ако му исто лице предстане, одбиће га од тражења.

57. — Под околностима горе наведеним може се издати помоћ на признаницу и без претходног одобрења Министарства Иностранних Дела. Но чим буде помоћ издана, издата сума има се тражити на попуну касе. Уз признаницу треба послати и саслушање дотичног са подацима: 1. име и презиме рапатрираног, 2. његово занимање, 3. место рођења и становања, 4. која му је власт издала пасош, кога дана и под којим бројем.

58. — Лицима која немају пасоша, или су га имали али му је протекао рок, неће се без нарочитог одобрења Министарства Иностранних Дела моћи издати потпора за повратак у Отаџбину. Таква лица имају се саслушати о свом домицилу, породичним и социјалним односима и

другим личним и иначе важним околностима, и сви ти податци послаће се Министарству Иностраних Дела ради констатовања држављанства и надлежности.

59. — Ако се уопште наиђе на какве тешкоће због рђавог понашања оних који буду помоћ тражили, потребно је дејствовати код локалних власти, да се таква лица протерају у Домовину. У том случају ваља одмах писати непосредно власти којој ће такво лице у Домовини бити спроведено да би се с њим могло поступити као са скитницом и да му се одузимањем пасоша и даљим неиздавањем пасоша онемогући одлазак у иностранство.

3. Репатрирање болесних лица

60. — Код болесних лица може се узети у обзир приликом њиховог репатрирања стање болесниково и према конкретном случају, предузети нарочите мере. Ако је у питању тежак болесник, биће потребно да му се изда већа потпора на име хране него што се то чини лицу, које се обично репатрира.

Код душевно болесних биће потребно да се пре репатрирања извести његова надлежна општина и да се утврди у који ће се завод у земљи примити и на ком ће се пограничном месту дочекати. Они ће редовно имати и засебног пратиоца, ако су у питању тежи случајеви душевне болести.

4. Репатрирање лица која припадају морнарском staleжу.

61. — Ако неко лице које припада морнарском staleжу (капетан, официр, момчад брода) оболи или буде рањено при вршењу своје службе, и због тога мора да буде искрцано, даће му се из бродске касе примерена сума новца на име лечења, издржавања и повратка до неке луке у нашој земљи.

То право немају она лица, која буду рањена или која оболе својом кривицом и неуредним начином живота.

Консулати су дужни да воде бригу о горе поменим лицима, да добију потребну помоћ и да се врате у земљу. Исто тако консул одређује и висину суме која се поменутим лицима има дати у овим случајевима.

62. — Ако морнари из других којих узрока и без своје кривице остану у иностранству без средстава за живот, консулати су дужни да их помогну на тај начин што ће настојати да их запосле на једној нашој лађи или, у крајњем случају, на туђем броду. Ако консул не успе да прибави запослење таквом лицу, он ће га рапатрирати на једном броду наше заставе или на страном броду нарочито ако између државе којој страни брод припада и наше земље постоји конвенција која регулише давање помоћи морнарима обеју држава, или ако је односно друштво коме брод припада нарочитим уговором обавезно да прими рапатрирање поданика наше државе.

5. Повратак издане новчане помоћи.

63. — Кад заступништво на страни тражи издату помоћ на попуну касе, послаће Министарству Иностраних Дела (Административном Одељењу) признаницу и протокол саслушања, како би се могао пронаћи онај коме је дана потпора, ако се вратио у Домовину, или ако не то лице, бар његова породица и ближи сродници.

Чим Министарство Иностраних Дела — Административно Одељење — добије извештај о учињеном рапатрирању, оно ће тражити накнаду преко локалних власти. Сиромашни, од којих се наплата не може вршити, прибавиће уверење о сиротном стању.

Ако Министарство успе да наплати издану суму од рапатрираног или оних лица која су по закону обавезна да јамче за обавезе рапатрираног, представништво ће примљену суму укњижити као буџетску уштеду по односној партији.

64. — Консулати који се при давању помоћи за повратак у Домовину не буду придржавали односних прописа, сносиће издатке сами. Сва издавања и примања

по партији кредита за рапатрирање имају се књижити у депозитни дневник и партијалник. Издаци се правдају заједно са осталим рачунима представништва за односну буџетску годину по постојећим прописима о руковању касом.

У издатке за рапатрирање урачунава се путни и подвозни трошак за возну карту најниже класе особног воза (код пароброда односне најниже класе) најкраћег правца, затим евентуални трошак за визирање пасоша код страних држава кроз чију територију пролази и евентуална сума која је рапатрираноме потребна за набавку хране.

65. — Не сме се догађати да консулати шаљу рапатрирано лице до најближег представништва ради даљег рапатрирања, јер се тиме чине непотребни трошкови због прекида путовања.

6. — *Вођење списка рапатрираних лица.*

66. — О лицима која приме од консулата помоћ за повратак у земљу, треба водити нарочити азбучни списак.

IV. Емиграција.

1. Старање о исељеницима.

67. — Консулима је дужност: да наше држављане и земљаке лепо примају; искрено саслушају њихове молбе и жалбе; да им указују помоћ; да им на писмене представке одговарају; да показују интересовање и разумевање за живот и установе исељеника; да присуствују културним забавама и манифестацијама; да прате исељеничку штампу и да утичу на њу, да шири међу исељеницима осећање солидарности и одржава љубав према старом крају.

68. — Консули треба будно да пазе на то да наши исељеници не буду искоришћавани од шпекуланата и да одмах обавесте о томе надлежну власт, а ако нађу за сходно, и да путем исељеничке штампе опомену народ да се чува преваре.

Где исељеници покажу интересовање да се међусобно помогну установама, као што су на пример исељенички домови, консули треба да о томе обавесте исељеничке власти у Краљевини, да по могућству материјално потпомогну такво интересовање.

69. — Неки исељеници у прекоокеанским земљама данас често ступају у туђе држављанство. Консули овакву појаву не смеју сматрати као одбијање од њихове земље, већ треба да употребе сав такт да покажу једнаку пажњу према оним исељеницима, који су постали туђи држављани.

2. Заштита наших радника у иностранству.

70. — Дужност је наших консуларних представника да пружи сваком нашем раднику моралну помоћ при стицању свих права, која произлазе из уговора о раду или из социјалних закона дотичне земље.

V. Старање о социјално-здравственој заштити наших држављана у иностранству и о спречавању уношења болести у Краљевину.

1. Социјално-Медицинска заштита.

71. — Консули треба да воде нарочиту евиденцију о нашим држављанима кад се ови разболе и траже могућност да се лече. Ако не постоји уговор о узајамном бесплатном лечењу или ако нису у стању сами лечење да плате, консули ће се постарати да им се за то прибаве средства.

Консули ће, кад дознају да наши држављани пате од неке болести или пак кад то они сами изјаве, упућивати их на лекарски преглед, а болесне слати на лечење, нарочито ако болују од неке заразне болести у стадијуму инфекциозности. Нарочиту заштиту треба указати нашим држављанкама, бременитим женама, при порођају као и одојчади. У том циљу предузимаће потребне мере за правну заштиту незаконите деце.

2. Спречавање уношења болести у Краљевину.

72. — При издавању виза за улаз у Краљевину, консули ће у свим сумњивим случајевима тражити уверење о стању здравља и спречити улаз болеснима од какве акутне заразе или хроничне болести у стадијуму кад се она лако преноси на друге.

У случају да у земљу жели путовати личност из крајева где влада каква акутна зараза у већој мери, има се упутити на подесан начин да буде под опажањем све докле траје време инкубације. Ово је нарочито потребно ако у дотичном крају владају болести као: куга, колера, богиње, пегавац и жута грозница.

73. — При визирању пасоша женских без занимања, које желе путовати у нашу земљу, обратити пажњу на трговину белим робљем, и спречити њихов одлазак. Исто тако, при доласку сумњивих женских из Краљевине, има се пазити на њихово занимање и сврху доласка, те у случају откривених случаја трговине белим робљем предузимати кораке за њихов повратак.

74. — Консули ће се старати о пограничној служби и пазити на мере предострожности да ли су довољне и о томе подносити извештај Министарству Иностранних Дела. У оваквим случајевима имају се узети у обзир одредбе међународних санитарних конвенција.

75. — У циљу спречавања уношења болести у Краљевину консули ће слати извештаје о кретању заразних болести онако како их санитарне власти у дотичној земљи публикују.

Независно од званичних извештаја, дужност је консула да јави телеграфски Министарству Народног Здравља и Дирекцији Поморског Саобраћаја у Сплиту сваки случај куге, колере, жуте грознице, пегавца и великих богиња, за које дозна званично или другим начином. Овом приликом потребно је назначити дан обољења, место и округ где се обољење појавило, као и провенијенцију болести, исто тако да ли је случај званично објављен или не.

3. Ископ и пренос мртваца у Краљевину.

76. — При ископу и преносу мртваца у Краљевину консули ће скренути пажњу надлежним властима у земљи њиховог службовања на прописе односно прехране против уношења заразе и на прописе који важе у нашој држави за превоз мртваца.

4. Извршење санитарних конвенција.

77. — У државама са којима су склопљене нарочите санитарне конвенције, дужност је консула да у свему поступају према њиховим прописима, а нарочито у погледу извештавања и предузимања мера за сузбијање зараза у тим конвенцијама назначених, као и да сарађују са надлежним властима у пограничној санитетској служби у интересу спречавања и ширења заразних болести, а у смислу закључених конвенција.

Консули ће се старати да преко надлежних власти држава у којима су, изврше наплату болничких трошкова према постојећим споразумима у том циљу.

78. — Дужност је консула да обавештавају стране државе о свима новим тековинама и успесима на пољу подизања народног здравља у Краљевини, као и да свим средствима пропагирају лечилишта, бање и друге здравствене установе код нас.

VI. Верске заједнице и секте.

79. — У местима где су веће наше колоније, консули треба да настоје да се групишу и организују у црквене и црквено-школске општине, помажући ове установе у моралном погледу, а по могућству и материјално, како би себи подигли цркву са парохијским домом, а евентуално и школу. У вези са тим постарати се да чланови колоније добију сталног националног свештеника.

Консули ће водити рачуна и подносиће Министарству Вера годишњи извештај о броју и стању наших поданика и сународника у иностранству, према конфе-

сионалном обележју; о броју и стању њихових цркава и других верских установа; и најзад о броју, стању и животу свештеника у црквеним општинама, жупама.

80. — У верском погледу дужност је консула такође да прате живот и рад свих конфесија у иностранству (црква, верских заједница и секта) и да у важним догађајима по свима питањима, која додирују интересе ма које усвојене или неусвојене конфесије у нашој држави, повремено а некада и од случаја до случаја извештавају Министарство Вера. Уз ове извештаје потребно је достављати и законе, наређења и т. д. која се односе на верску политику стране државе у подручју консулата.

VII. Ратничка гробља.

81. — Консули имају да се старају о гробовима наших поданика на страној територији, ако нема свештеночуvara.

Консули треба да воде рачуна да сваки гроб буде обележен крстом, и на крсту означено име и презиме и сви други карактерни знаци сахрањеног у циљу очувања идентитета. Они ће настојати да сва гробља буду ограђена оградом и водиће евиденцију свих гробова у њиховом подручју.

82. — Приликом посете породица умрлих, указиваће се помоћ код месних и државних власти и то у погледу одржавања гробова, ексхумације, преноса из места у место, или у Отаџбину. У вези са овим консули ће интервенисати код надлежних власти за искупљење земљишта у циљу подизања маузолеја са костурницама и за одобрење подизања маузолеја, ексхумације и преноса.

ДРУГИ ОДЕЉАК.

Старање о привредним интересима.

I. Општи прописи.

83. — Консул је позван да у иностранству заступа привредне интересе државе. Ако би били угрожени или

повређени интереси домаће трговине, консул их узима непосредно у заштиту као службено лице.

84. — Консул је нарочито позван да се брине о томе да производи домаће привреде продру на страно тржиште и да се ту учврсте. Он треба да испита: да ли и која страна роба потискује домаће производе на страном тржишту, који су томе узроци и како би се дали одстранити, који су обични услови купо-продаје, какве су прилике у погледу кредита. За домаће производе, који се још никако нису појавили на страно тржиште, или су само слабо познати, потребно је тражити начин и могућности да се и они пласирају. Ако довоз домаћих производа на страно тржиште почиње да опада, консул ће испитати разлоге тој појави и о томе извести надлежне факторе у Краљевини. Ако се предвиђају повољни изгледи за повећање извоза извесних артикала домаће привреде у земљи у којој се налази, консул је дужан благовремено упозорити наше меродавне кругове и обратно. У том циљу консулу је дужност да стално прати и проучава развој економских прилика на страни и у нашој земљи.

85. — Консул треба да се стара о томе да се трговински уговори, закључени са односном страном државом, извршују како треба; да ли се поједине одредбе изигравају на штету домаће трговине; да ли и у колико уговор временом губи своју важност за трговину наше земље, а доноси све веће користи другој уговорној страни и из којих узрока. У земљама са којима немамо трговинског уговора, консул треба да припрема материјал, који ће се моћи корисно употребити приликом будућег склапања уговора.

Исто тако консулу је дужност да обавештава Министарство о појединим трговинским уговорима који су склопљени између дотичне земље и других држава.

86. — Консул треба да посматра опште политичке прилике земље у којој се налази, првенствено са економско - политичког гледишта и да из развоја поли-

тичких прилика изводи економске закључке нарочито с обзира на економске прилике у Краљевини.

II. Консуларни извештаји.

87. — Основна је дужност консула да извештава о свему што се у подручју његовог обласног делокруга догоди од нарочитог значаја за трговину Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Тога ради потребно је да наша представништва на страни у првом реду консулати, буду у сталној вези како са Министарством Иностранних Дела, тако и са нашим привредним организацијама, да прикупљају све врсте обавештења која се односе на економско - финансијска питања, да их проучавају и из личног искуства што редовније саопштавају њихове опаске Министарству Иностранних Дела.

88. — Извештаји могу бити општи или посебни, према томе да ли се у њиме приказује опште економско-финансијско стање земље, или се обрађује нека нарочита грана привредног живота.

Они су редовни, ако се шаљу у извесним напред одређеним роковима, а ванредни ако се шаљу од случаја до случаја, како то потреба и догађаји изискују.

Према њиховим публицитету разликујемо поверљиве и административне.

89. — Увек када се о нечем извештава треба пазити да се разни предмети, који нису у јачој унутарњој вези, не обрађују у истом извештају. Када је консул мишљења да неки извештај није подесан за ширу јавност, то треба да нагласи у спроводном акту. Консуларни извештаји имају се слати у Министарству Иностранних Дела у 3 примерка, писана на одвојеним листовима, само на једној страни а један ће се достављати Посланству у дотичној земљи.

90. — Извештаји треба да буду стварни и прегледни, да се однос само на важна актуална питања која имају значај за нашу трговину. Они треба да буду подупрти веродостојним статистичким подацима и не смеју имати карактер теоријске расправе.

Потребно је у извештајима дати и лично мишљење онога који их је писао, опажања и дедукције. Ако се помињу стране мере или новац, треба назначити релацију страних јединица спрам одговарајућих јединица, којима се служи у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

91. — У колико би се за извештаје употребили преводи или преписи туђег рада (из новина, стручних часописа, стенографирани говори и т. д.), потребно је назначити одакле је то узето.

Извештаји треба приложити према потреби и разне табеле, скице, фотографије, планове, изводе и сл.

1. — Редовни извештаји.

92. — Консули су дужни да шаљу редовне извештаје једанпут годишње, најдаље до 1. априла за текућу годину. У њима треба приказати привредни живот у подручју консулата у минулој години, обрађујући нарочиту пажњу на оне гране привредног живота које могу бити од интереса за спољну трговину Краљевине, а поглавито за њен извоз. Питања економско-финансијског и привредног карактера у редовним извештајима треба обрадити и у општим цртама, упоредити стање са ранијом годином. Нарочито треба известити: у колико је домаћа привреда била заступана на страном тржишту; да ли је увоз домаћих производа у прошлом полугођу порастао или опао и у каквом је односу стајао увоз домаћих артикала спрам увоза страних држава; у каквој је размери стајао довоз из Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца на тржиште места у ком се налази консул спрам увоза производа стране државе у Краљевину. Из извештаја треба да се види какви су изгледи за извоз домаћих производа из Краљевине. О важнијим догађајима, који су се десили у прошлој години и који су били од јачег значаја а и утицаја на развјатк привредног живота на подручју консулата, треба повести рачуна у годишњем извештају.

Потребно је водити рачуна о развиту поморства и поморској трговини, у колико постоје у дотичној држави. Треба извештавати о поморском саобраћају и поморским везама са појединим државама а нарочито с нашом, и том приликом учинити предлог у погледу уређења или појачања директних паробродских веза дотичне земље са нашом државом, наравно у колико за то постоје предуслови.

93. — Обавештења ће консули црпи из непосредног општења с привредницима дотичне земље и с трговачким коморама, из извештаја привредних организација, чланака, из новина, предавања, парламентарних расправа, статистика и т. д., које ће допунити искуством које су стекли опажањем и проучавањем привредних прилика на подручју свога консулата.

94. — Консули у престоницама шаљу осим тога истовремено али одвојено извештаје о привреди и спољној трговини дотичне државе у минулој години, обраћајући и том приликом нарочиту пажњу на оне појаве, које могу бити од интереса за спољну трговину Краљевине, а првенствено за њен извоз. Остали консули слаће извештаје само о привредном животу свога подручја.

95. — Осим ових сталних извештаја опште природе о извесним појавама и привредном животу на подручју консулата или у земљи, консулати у престоницама као и они који су наше једино представништво у тој држави имају слати и засебне извештаје о увозу и извозу, не узимајући у обзир транзитну трговину.

96. — Податци о увозу садржаће:

1. количину и вредност укупног увоза дотичне земље у дотичној години, као и исте податке за претходну годину;

2. — количину и вредност укупног увоза из Краљевине у дотичну земљу, као и исте податке за претходну годину;

3. — количину и вредност увоза у дотичну земљу и у дотичној години артикала који су за нашу привреду од интереса, т. ј. које дотична земља увози и из наше земље или би их могла увозити од нас (в. списак тих производа). Наравно од ових производа треба назначити само оне, које дотична држава увози у већим количинама. За њих ће се назначити: колико је дотична земља укупно увезла тих производа у дотичној години, а затим колико је од тога увезла из наше земље, а колико из других земаља из којих је увезла веће количине. Не треба наводити земље из којих је увезла незнатне количине дотичних производа. И за све ово треба навести податке и за претходну годину (в. образац за увоз и извоз).

Податци о извозу садржаће:

1. — количину и вредност укупног извоза дотичне земље, као и исте податке за претходну годину;

2. — количину и вредност укупног извоза дотичне земље у Краљевину у дотичној години и исте податке за претходну годину;

3. — количину и вредност извоза у дотичној години главних извозних производа дотичне земље, а нарочито оних, које извози и у Краљевину. За те производе назначиће се: прво колико је дотична земља укупно извезла тих производа у дотичној години, а затим колико је од тога извезла за нашу земљу, а колико за друге земље у које је извезла веће количине. Није потребно наводити земље у које је извезла незнатне количине дотичног производа. И за све ово треба навести податке и за претходну годину (в. образац за увоз и извоз).

У рубрици „количина“ треба назначити испред цифре меру за коју податци важе (кгр., тона, вагон, комад и т. д.) а у рубрици „вредност“ назначити монету у којој је вредност израчуната.

97. — Уз статистички преглед консул ће послати објашњење о узроцима опадању или порасту увоза из наше земље.

Списак производа које извози Краљевина Срба,
Хрвата и Словенаца.

<i>I. Храна</i>	целулоза
пшеница	екстракт за штављење и
јечам	танин
кукуруз	олово
пасуљ	бакар
кромпир	тупина и боксит
мекиње	камен и мрамор
шећер	смеђи угаљ и лигнит
брашно	
<i>II. Воће и воћни производи</i>	<i>V. Индустијски и занат-</i>
сирове шљиве	<i>ски производи</i>
крушке и јабуке	сода амонијачна
гвожђе	сода каустична
орак	калцијев карбид
суве шљиве	калцијев цианамид
пекмез	феросицилијум
вина	цемент
шпиритус	гвожђе, челик и њихове
	израде
	посуђе од гвозденог лима
	алуминијев хидрат и сул-
<i>III. Стока и сточни про-</i>	фид
<i>изводи</i>	други хем. производи
коњи, ждребад	(туткало, ђубре и т.д.)
мазге и магарци	електроде
жива говеда	коже чињене и израде од
живе свиње	кожа
жива ситна стока	хартуја, картон
жива живина	ужарија
месо и заклана живина	цреп и цигла
прерађевине од меса	сиров цинк
свињска маст	
кашкаваљ	<i>VI. Разни производи</i>
други сиреви	лековито биље
јаја	опијум
коже говеђе и телеће	хмељ
коже овче и козије	кудеља
коже јагњеће и јареће	свилене чауре
коже од дивљачи	суве гљиве (печурке)
<i>IV. Дрво и руде</i>	слане рибе и сардине
дрво за гориво	резанци шећерне репе
дрво за грађу	маково семе
букови прагови	дуван
дрвени угаљ	бухач
	риба

Увоз 1928. године у Пољску.

(Исти образац важи за податке о извозу)

	КОЛИЧИНА		ВРЕДНОСТ	
	1928	1927	1928	1927
Укупно				
из Краљевине С. Х. С.				
Пшенице укупно				
из Краљевине С. Х. С.				
„ Румуније				
„ Русије				
Хмеља укупно				
из Краљевине С. Х. С.				
„ Чехословачке				
„ Немачке				
Цемент укупно				
из Краљевине С. Х. С.				
„ Немачке				
Дуван у листу укупно				
из Краљевине С. Х. С.				
„ Бугарске				
„ Грчке				
„ Турске				

НЗ. — Наименовања у појединим рубрикама овог обрасца произвољна су и дата примера ради. У горње рубрике уносиће се податци према околностима земље у којој се налази представништво.

98. — Уз извештај консул ће редовно достављати Министарству и званичну државну публикацију о статисти спољне трговине дотичне земље у минулој години, као и остале извештаје, законе, пројекте, чланке из новина, на основу којих је рађен извештај.

2. Ванредни извештаји.

99. — О свему што се укаже да може бити од нарочитог интереса за социјални, економски и културни живот Краљевине уопште, а њене трговине и индустрије напосе консулат ће слати ванредне извештаје. Они се морају слати увек на време.

100. — На пољу законодавства треба извештавати о свему што је од важности за законодавно поље рада економског, социјалног и културног живота стране земље.

Чим изађе један такав законски пропис или чим консулат дозна да се неки важан закон припрема, дужан је да о томе извести Министарство Иностранних Дела. У већини случајева јавиће само назив закона и евентуално његове најважније одредбе. Ако су у питању врло важни закони, послаће се и сам текст закона, а према потреби придодаће се и засебан реферат.

101. — На практичном пољу трговине и индустрије, трговинске политике, народне економије и привреде потребно је у консуларним извештајима посветити пажњу у првом реду оним појавама и чињеницама, које утичу на интензитет извоза и пласирање извесних артикала у иностранству а затим и на цене.

Ту спадају у првом реду државне и самоуправне велике набавке, појачање или слабљење тражње артикала које наша држава извози, веће индустријске, пољопривредне и културне изложбе, стање усева и жетве, стање стоке, риболов, градња нових важних железница, мостова, путева, канала, ново уведен поморски и ваздушни саобраћај, подизање и пројектовање нових фабрика, лука и т. д..

Нарочито, консулати ће извештавати о страним трговачким узансама, о ново уведеним типовима робе, о начину паковања извесних артикала и разним правилицима, који постоје и регулишу производњу и трговину извесних продуката, као и мере које се у иностранству предузимају против несавесних произвођача, извозника и увозника, који лошу робу стављају у промет.

С обзиром на непрестане тарифске промене треба извештавати: које је најпогодније саобраћајно средство за довоз робе из наше државе.

102. — У социјалном погледу важно је за консуларне извештаје радничко питање, радничко осигурање, заштита радника, социјално осигурање уопште; наднице; незапосленост; синдикални покрет; штрајкови; станбене прилике; популација, морталитет; усељавање, исељавање, насељавање и расељавање.

103. — У погледу финансијске политике нарочиту пажњу треба посветити свим променама царинске тарифе и свима новим одредбама за њено примењивање.

104. — У погледу санитарних прилика треба благовремено извештавати о стању и кретању заразних болести. Случајеве куге и колере потребно је најхитније јављати. Даље, треба извештавати кад извесне болести узму веће димензије, као што су тифус, богиње, шарлах, дифтерија и друге заразне болести. О сточним болестима потребно је слати редовне извештаје. Званичне извештаје страних власти о сточним болестима треба слати Министарству Пољопривреде и Вода.

105. — Индустрији странаца (туризам) треба посветити нарочиту пажњу, и уложити много воље и труда у раду око подизања ове врло важне привредне гране.

106. — За све појединости по овим предметима, о којима треба водити рачуна приликом слања консуларних извештаја, као и за поједина конкретна питања од интереса за извесне ресоре у земљи, консули ће се управљати по циркуларима Министарства Иностранних Дела који ће им се упућивати.

107. — Почасни консули у њиховом раду у слању извештаја треба такође да се придржавају ових упутстава, споразумно са најближим сталним консулатом или пак са дипломатским представништвом под чијом су јурисдикцијом.

III. Давање трговачких обавештења.

108. — При давању трговачких обавештења консулати ће се држати ових начела:

1. — На питање трговачке природе треба дати увек и што пре одговор. Ако консул не може дати тражено обавештење сам непосредно, но је потребно да се обрати за посредовање на неко друго место, то ће учинити без одлагања и истовремено известиће о томе молиоца. Ако по неком предмету није било могуће дати позитиван одговор, интересованоме се може негативно одговорити, само *ниједан захтев обавештења не сме остати без одговора.*

2. — Приликом давања трговачких обавештења има се поступати потпуно непристрасно. Треба посветити нарочиту пажњу веродостојности извора, одакле се црпу подаци.

3. — Ако би давање тражених обавештења било на штету општег интереса државе или на штету трговачких кругова наше земље, консул ће наћи згодан начин да се молилац одбије.

4. — Консулати ће давати писмена обавештења само оним установама којима је Министарство одобрило да се непосредно обраћају консулатима; појединцима ће се давати обавештења само кад се консулатима јаве лично.

5. — Информационим бироима, којима је једини циљ посредовање у давању трговачких обавештења, неће излазити на сусрет, али нема запреке да се такви бирои неке наведу као извор где се могу добити тражене информације.

6. Страним трговцима могу се давати информације: о прописима који важе у погледу извоза или увоза у Краљевини, о царини, о адресама домаћих трговаца, са којима би желели ступити у пословну везу и слично, али ће им се ускратити даље посредовање консулата у пословима којима је циљ да појачају увоз стране робе у Краљевину, нарочито у случајевима кад страни трговци или страна роба могу постати опасан конкурент домаћим трговцима и домаћој роби.

7. — Нашим трговцима и трговачким фирмама, који се по својим пословима налазе у обласном подручју консулата, а тако исто и трговачким путницима треба изаћи у сусрет и давати им потребне информације, али увек тако да консулат не буде у положају неког комисионара, агента, или заступника извесне фирме.

8. — Кад се дају важнија обавештења, која би могла бити од користи и ширим круговима, консул ће доставити Министарству Иностранних Дела по једну копију због публикације и упознавања заинтересованих других лица са односним предметом.

9. — Ако би са добављањем информација били скопчани нарочити издаци, дужност је лица које обавештење тражи, да унапред плати потребну суму на име тих издатака.

109. — Да би консулати могли што брже и лакше давати тражене информације, треба да имају увек при руци законе, прописе, правилнике, тарифе, адресаре и друга помоћна средства која ће им послужити за ову сврху.

110. — У погледу таксе за представке трговаца и трговачких фирми, који се обраћају консуларним властима, примењује се ТБр. 1. Закона о Таксама а за њихов одговор ТБр. 5. истог Закона.

IV. Економска пропаганда.

111. — Консулати треба да врше економску пропаганду у иностранству с највећом озбиљношћу.

112. — Код пропаганде препоручује се највећа опрезност и непристрасност.

113. — Консулати треба да имају увек на расположењу списак трговачких, индустријских, занатских и пољопривредних предузећа у Домовини. Консулати не смеју ни у ком случају дати заинтересованима адресу само једне фирме, него њих више, сем у случају да постоји само једна фирма неке бранше, која се бави тим артиклима. Ако је консул у неодлучности или сам не

зна коју би фирму препоручио, потребно се да се обрати Министарству Иностранних Дела за обавештење.

114. — Консулати ће се старати да што више заинтересују стране привредне кругове за сајмове и изложбе који се приређују у Краљевини у циљу да их страни трговачки свет посети у што већем броју. Што се тиче изложби које се приређују у иностранству, консулати треба да обрате нарочиту пажњу на њих и да оцене да ли би оне могле бити од користи домаћој трговини и привреди, или не. У првом реду треба испитати ко их и с каквим циљем приређује. У сваком случају дужност је консула да о њима шаље сталне извештаје. Ако консул нађе да би суделовање трговачких и привредних кругова из земље било од користи, настојаће да својим извештајима и предлозима заинтересује наше привредне кругове, како би и они изложили своје производе. У том случају консулати ће моћи споразумно са привредним круговима у Краљевини, а уз претходно одобрење Министарства Иностранних Дела, и сами узети иницијативу за организацију изложбе и настојати да излагачима издејствују што веће олакшице. Ако би консул од представника или покретача привредне изложбе био умољен да заједно с њима активно суделује у приређивању изложбе (ступањем у одбор и слично), биће потребно да мотивисаним предлогом тражи дозволу од Министарства Иностранних Дела.

115. — Као средство за економску пропаганду долазе у обзир и објављивање појединих чланака у разним часописима, дневним или стручним, издавање брошура, књига и т. д. И на том пољу треба оставити личној умешности и амбицији консула да уради што више и што боље може. Свакако треба истаћи да је за јавно сарађивање у штампи потребна претходна дозвола Министарства Иностранних Дела.

116. — Дужност је консула да прати рад наших Повлашћених Трговинских Агенција у иностранству као и трговаца, нарочито извозника, трговачких агената и комисионара. Сваки случај који би био у стању да

озбиљно нашкоди угледу солидних трговаца и привредника у Домовини, као и добром гласу народне привреде, треба поверљиво доставити Министарству Иностранних Дела. Нарочиту пажњу треба обратити на неозбиљне фирме, јер су оне највише у стању да шкоде добром гласу домаћих трговаца.

ТРЕЋИ ОДЕЉАК.

Административни послови

І. Издавање и визирање путних исправа.

117. — Дипломатска и Консуларна представништва управљаће се при издавању пасоша према правилнику о издавању и визирању путних исправа.

ІІ. Евиденција војних обавезника и рекрутовање.

118. — У државама где нема наших војних изасланика све војне послове имају отправљати дипломатска или консуларна представништва. Ови послови обухватају:

а. вођење евиденције о нашим војним лицима у дотичној земљи;

б. саопштавање позива, разних решења и наређења војних власти регрутима, обвезницима и другим војним лицима;

в. упућивање регрута и обвезника у Отаџбину по позивима војних власти;

г. рад на оцени способности младића за војну службу, који нису у могућности да ради регрутовања дођу у отаџбину;

д. рад на молбама појединца које се односе на њихову војну службу;

ђ. саопштавање ратног распореда;

е. саопштавање наређења за мобилизацију и упућивање војних лица у Отаџбину о мобилизацији.

119. — Нужне политичке интервенције код надлежних власти дотичне државе врше представништва по свима питањима војне природе наших држављана.

120. — У државама где постоје наши војни изасланици, консулати стоје у сталној вези са војним изасланицима у циљу потпомагања ових по свима напред изнетим питањима ради благовременог свршавања ових послова.

Послови побројани у § 118. обављају се на овај начин.

1. — Вођење евиденције о војним лицима.

121. — Евиденција се води засебно за сваку од следећих категорија војних лица:

1. официри, активни и резервни;
2. младићи за које су достављени позивни спискови за рекрутовање или засебни позиви за то од стране надлежних војних округа или општина, односно срезова;
3. способни обвезници који су одслужили свој рок у сталном кадру, а који стално живе ван Отаџбине;
4. војни бегунци.

Према овоме воде се засебно устројени спискови за сваку од означених категорија војних лица, који служе као основа за све радње по војним питањима и због тога морају бити тачно вођени.

а. — Списак официра.

122. — Списак официра активних и резервних садржаће ове вертикалне рубрике: 1. Чин и звање у војсци; 2. Име и презиме са почетним словом очевог имена; 3. Место и тачна адреса борављења у дотичној земљи; 4. Од када се налази у дотичној земљи; 5. примедба.

123. — Уписивање у списак вршиће се у одвојеним деловима списка за активне и резервне официре, тако да се у једном делу прве половине воде активни официри, а у осталом делу списка резервни официри.

124. — Списак се саставља по подацима које Посланство односно Консулат добије надлежним путем, односно узимањем потребних података од дотичног

лица приликом пријављивања. Ако се оваква лица не би сама пријавила, а Посланство односно Консулат сазна да се бави у дотичној земљи, дужни су да од њих траже наведене податке.

б. — Списак младића за рекрутовање.

125. — У овај списак уводиће се сви они младићи за које војни окрузи, односно надлежне општине или срезови доставе преко представништва позивне спискове или појединачне позиве за рекрутовање у дотичној години.

126. — Списак младића садржаће ове вертикалне рубрике: 1. презиме, име, очево име у 2. падежу; 2. година рођења; 3. место рођења, срез, област; 4. надлежан је у: место, срез, област; 5. место и тачна адреса у дотичној земљи; 6. занимање у дотичној земљи; 7. надлештво — нумера и датум позива за рекрутовање; 8. саопштење позива; 9. чиме је утврђена идентичност рекрута; 10. упућивање; 11. прегледан у посланству (консулату) и резултат; 12. примедба.

127. — Младићи се уписују у један заједнички списак за више година, но у коме ће се, у групама по азбучном реду презимена, одвојити поједине године уписивања.

128. — Рубрике од 1—7 попуњавају се по позивима односно подацима који се достављају од стране војних округа, или надлежних општина, односно срезова. Рубрике од 8—11 попуњава представништво према резултатима рада по добивеним позивима. У рубрику 8. бележи се нумера и датум упућеног позива и да ли је позив од стране дотичног примљен; у рубрику 10. бележи се датум упућивања и број издате објаве или акта; у рубрику 11. бележи се, за оне, који не могу отићи у Отаџбину, дан извршеног прегледа, резултат (способан, привремено или стално неспособан) и број акта (записника о томе); у рубрику 12. бележи се све остало што је потребно, тако да се јасно види резултат рада по дотичном позиву.

в. — *Списак способних обвезника, кадровских
ислуженика.*

129. — Сви способни обвезници, кадровски ислуженици, који стално живе у иностранству, дужни су да се јављају сваке године, најдаље до конца месеца октобра, нашем представништву у земљи где бораве, са најтачнијим назначењем своје адресе.

130. — Сви такви обвезници уводиће се у списак који садржи ове рубрике: 1. име и презиме; 2. дан, месец и година рођења; 3. година рекрутовања; 4. место рођења, срез, област; 5. место где је надлежан, срез област; 6. име оца и мајке и занимање очево; 7. је ли лично познат посланству (консулату) или чиме се пријављује; 8. од када борави у дотичној земљи и која му је адреса; 9. занимање; 10. где је и у коме роду војске и у које време одслужио свој рок у кадру (ако је служио у артиљерији онда у коме виду: пољска, брдска, хаубичка или тешка артиљерија); 11. на основи које исправе (путнице) борави у иностранству; 12. има ли војничку исправу; 13. примедба.

Списак се води одвојено по годинама пријављивања.

131. — У јануару сваке године представништво ће доставити Министарству Војске и Морнарице овакве исте спискове одвојено по командама војних округа, за све способне обвезнике који су се у току протекле године према постојећем пропису пријавили посланству (консулату).

г. — *Списак војних бегунаца.*

132. — Овај списак садржи следеће рубрике: 1. чин; 2. име и презиме; 3. одакле је: место, област; 4. из које команде: чете (батерије, ескадрона), батаљона (дивизион, група), пук; 5. када је побегао; дан, месец, година; 6. нумера и датум извештаја о извршеном бегству; 7. где се налази у дотичној земљи; 8. примедба.

Списак се саставља по подацима које доставља надлежним путем команда из које је дотични бегунац.

133. — Они бегунци које представништво по изјављеној жељи упути у Отаџбину, односно за које буде добивен извештај да су се вратили у команду, прецртавају се црвеним мастилом и ставља се одговарајућа примедба у списку, са означањем датума и нумере издате објаве, односно акта.

2. — *Саопштење позива и других наређења војних
власти.*

134. — Сва саопштења се врше или позивом одговарајућих лица у представништво и уручивањем позива, односно саопштавањем наређења на потпис реверса односно акта, или писмено, путем поште.

135. — Позивање војних лица у представништво ради овога, вршиће се у овим случајевима:

- а. када је дотично лице настањено у месту;
- б. када треба вршити саопштење ратног распореда, специјалних позива на војну службу и других поверљивих наређења које не треба слати поштом;
- в. када треба предати позив на потпис реверса, са потврдом присутних лица, што се на реверсу означава;
- г. када саопштењу има одмах следовати упућивање у Отаџбину ради рекрутовања, вежбе и т. д.;
- д. у државама где је непосредно вршити ма какво саопштење путем месних власти или непосредном преписком са појединим личностима.

136. — У другим случајевима, нарочито ако су саопштења мањег значаја и нису хитне природе, она се могу вршити писмено, путем поште, те да се поједина лица не би излагала трошковима и губљењу времена ради доласка у место Посланства (Консулата).

Када према горе изложеном лице треба позвати у Посланство (Консулат) саставља се и упућује нарочити позив, чија се садржина подешава према потреби.

137. — Пример за један позив ради упућивања на рекрутовање у одговарајућу команду војног округа или ради уручивања позива надлежне власти на потпис реверса назначен је на обрасцу бр. 3.

Напомена. — Све обрасце, који се помињу у овој глави, треба тражити од Министарства Војске и Морнарице. На случај да их консулат не добије, има их сам припремити за употребу.

138. — Датум када треба дотично лице да дође у Представништво, одређује се према томе како је позив од стране надлежне војне власти достављен. У позивима где је датум одређен, дан јављања дотичног лица у представништво прорачунава се тако, да оно буде на време упућено својој команди односно општини (срезу). Ако би имао само да се преда позив, а упућивање лица у Отаџбину биће после извесног дужег времена, онда треба одредити и дужи рок за пријављивање.

Ако рок није одређен у позиву, онда ће дан пријаве дотичног лица консул одредити према приликама, с тим да најмањи рок буде 15 дана, а највећи до 2 месеца. Само пак упућивање рекрута одговарајуће класе за које је благовремено достављен позив, има се извршити у месецу јуну па се тако и наређује при јављању накнадни долазак ради упућивања.

Садржина позива у другим разним случајевима подешава се према тексту предмета за који се позивање врши.

Напомена у последњем ставу обрасца бр. 3, којом се скреће пажња на чл. 45. Закона о Устројству Војске ставља се само у позивима за рекруте.

Овако написан позив шаље се поштом, препоручено на тачну адресу дотичног лица.

139. — Када се дотично лице пријави по позиву, саопштење се извршује у духу издатог наређења од стране војне власти.

140. — Ако се саопштење односи на доцније упућивање ради рекрутовања, вежбе и т. д. онда се том приликом наређује дотичном лицу када да се јави представништву за објаву.

141. — Ако се саопштења не врше позивом лично, већ путем поште, онда се саставља нарочити акт у коме се излаже оно што треба саопштити и упућује се на исти начин појединцима, са захтевом за потврду пријема и то најбоље повратком акта, на коме је потврђено саопштење са потписом.

142. — По извршеном саопштењу или предаји позива, односно другог документа, предмет се враћа надлештву од кога је добивен, са потписаним реверсом ако је био приложен, или са потврдом дотичног лица потписом на самом предмету.

143. — Ако се по адреси означеној у предмету лице није могло пронаћи, а тачна адреса не може да се дозна, предмет се враћа са приложеним повраћеним писмом од стране поште, са захтевом да се достави тачна адреса.

144. — Ако се дотично лице не јави по позиву у одређеном року предмет се враћа надлештву од кога је добивено, са извештајем о томе и са приложеном потврдом пријема писма (позива) од стране дотичног лица, пошто се писма шаљу на повратни реценпис.

3. Упућивање рекрута и обвезника у Отаџбину.

145. — Лица која по позивима војних власти треба да буду упућена у Отаџбину, као рекрути или обвезници позвани на вежбу, упућивање се са војничком објавом оној команди, односно надлештву које је позив упутило.

Нормално упућивање рекрута врши се у месецу јуну сваке године за одговарајућу класу, ако у позивном списку или позиву датум рекрутовања није одређен. Према овоме, Посланик (консул) одређује дане упућивања.

146. — Консул издаје објаву заведену под текућим бројем свог отвореног деловодног протокола, чија је форма и садржина назначена у обрасцу бр. 4.

147. — За време путовања из иностранства до доласка на територију наше државе, лица која по својој

вољи живе у иностранству, немају права на бесплатан подвоз нити на ма какве принадлежности, зато им се не издаје путни ни подвозни трошак, изузев у случајевима када то представништво нађе за сходно и буде у могућности да укаже потребну помоћ из кредита којим располаже.

148. — Лица која су позвана да се јаве ради рекрутовања својој општини, односно срезу а пријаве се после одређеног им дана за упућивање, упућивање се директно надлежном војном округу.

149. — Лица која се сама пријаве за одлазак ради рекрутовања или на вежбу, а немају званичан позив од надлежне команде односно власти, неће се упућивати са војничком објавом, док се по њиховим молбама које за то подносе представништву не добије решење надлежног војног округа. Таква лица могу путовати са обичним путним исправама, ако су им уредне.

150. — У сваком случају, када неко лице буде упућено са војничком објавом као рекрут или обавезник, представништво обавештава засебним актом о томе комесара пограничне полиције и команду надлежног војног округа, односно кадровску команду, захтевајући да се достави извештај да ли је дотично лице прешло границу и упућено у дотичну команду (надлештво) односно да ли је се команди јавило и регулисало своју војну обавезу. Резултат овог извештаја бележи се у примедби списка рекрута који се води код представништва и на тај начин води се евиденција о извршењу позива.

Акт за комесара пограничне полиције и команду војног округа (односно другу надлежну команду) могу бити састављена по обрасцу бр. 5 А. и Б.

4. Рад на оцени способности младића за војну службу.

151. — Када неко од позватих младића за регрутовање није у стању да дође у Отаџбину због тога што се осећа неспособним за војску, па жели да буде прегледан код нашег представништва, онда ће се подврћи прегледу.

Посланство ће решавати који ће консулати вршити прегледе наших грађана на страни и са којих области. О овоме Посланство извештава дотични консулат и Министарство Војске и Морнарице.

152. — Овај преглед извршиће се у консулату једнога дана по могућству над свима рекрутима пријављеним да се на тај начин прегледају, у присуству комисије од три члана: два чиновника консулата (односно консул и један чиновник консулата) и један лекар наш држављанин. Ако се посао не сврши једног дана наставиће се колико треба.

Где нема лекара нашег држављанина, у комисију узети хонорарног лекара из места.

Рекрут ће бити дужан, да пре прегледа набави и преда своју фотографију у три примерка и да положи таксу као хонорар за лекара, коју ће представништво одредити према месним приликама, тежећи да она буде што мања.

153. — Преглед се има вршити строго по Уредби о Оцени Способности Ф.Ђ.О.Бр. 103013 од 11. фебруара 1920. године. Ако представништво не располаже овом Уредбом, дужно је да је тражи од Министарства Војске и Морнарице.

Пре самог прегледа треба утврдити идентичност рекрута.

154. — По свршеном прегледу, лекар ће нађену физичку способност рекрута изложити у нарочитом записнику под тач. 11. записника из обрасца бр. 6, и потврдити изложено стање у тој рубрици својим потписом.

У погледу оцене способности комисија се има јасно изразити да ли је младић способан за своју службу, или је привремено неспособан и због чега, што треба детаљно описати у дотичној рубрици записника, са позивом на члан и тачку поменуте Уредбе.

Записник о комисијском прегледу рекрута потписују сва три члана комисије. На записник се ставља фотографија дотичног рекрута у времену његовог прегледа (са штемплираним крајевима фотографије печатом).

том представништва). Потом се записник доставља Министарству Војске и Морнарице.

155. — По извршеном прегледу председник комисије поступа овако:

а. наређује способним рекрутима за војну службу, када се имају кренути за Отаџбину, т. ј. за команду свог Војног Округа, а када према томе треба да се јаве представништву за путне исправе;

б. издаје *Објаву* свакоме рекруту који је оцењен као способан или ограничено способан. Из ове објаве треба да се види: да је предстао комисији, како је том приликом оцењен и шта му је нађено. И на овој објави има бити утиснута фотографија, са крајевима штемблираним печатом представништва;

в. младићима који се на основу очигледне махне огласе за сваку војну службу неспособним представништво ће издати *Уверење* из кога се мора видети:

1. презиме и име прегледаног; 2. име оца и мајке; 3. година рођења; 4. место рођења, срез, област; 6. место, дан, месец и година прегледа; 7. резултат прегледа (описати махну због које је неспособан и ставити члан и тачку Уредбе о оцени способности); 8. борави у иностранству на основу дозволе (пасоша) издате му од власти; 9. печат представништва и потпис председника комисије и лекара који је прегледао рекрута; 10. својеручни потпис рекрутованог.

г. и привремено неспособним издаје *Уверење*, но с том разликом, што ће се у њиховом уверењу горњег обрасца додати као тачка 11. примедба о привременој неспособности.

Код оних који подлеже редовној рекрутацији: „Дужан је да најдаље до навршења 24. године живота предстане команди свога војног округа ради поновне оцене његове способности за војну службу”. Код оних пак, који су одговорили оваквој дужности па су и у 24. години старости оглашени за неспособне: „Дужан је да у 31. години свога живота предстане нашем посланству (консулату) у дотичној држави, ради коначне оцене способности за војну службу”.

Форма записника који се саставља о прегледу сваког појединог рекрута назначена је у обрасцу бр. 6.

156. — Записник се саставља на једном полутабаку и прилаже се акту којим се доставља Министарству Војске и Морнарице. Представништво води списак са свима податцима који се налазе у записнику изложеног обрасца.

157. — Привремено неспособни младићи могу се, у мирно доба, на мотивисан предлог представништва ослободити од стране Министарства Војске и Морнарице од доласка на рекрутацију у Отаџбину, што може бити најдаље до 24. године живота — старости. Ђаци се могу ослободити до свршетка или напуштања школовања, а најдаље до 27. године старости. Овај предлог има да садржи уз фотографију молитеља, све податке по обрасцу изложеног записника, а код ђака још и уверење од ректора дотичног универзитета (школе) да је редован ђак и да је његово напредовање у науци задовољавајуће.

О својој одлуци по оваквом предлогу Министарства Војске и Морнарице известиће дотично представништво засебним актом, што се заводи у списак рекрута, а дотичноме саопштава.

5. Упућивање војних бегунаца у Отаџбину.

158. — Војни бегунци упућују се у Отаџбину по изјављеној жељи када се пријаве.

Пре упућивања представништво проверава да ли се дотични бегунац води по нарочито устројеном за то списку и утврђује његов идентитет. За лице о коме представништво нема података да је заиста наш војни бегунац, чини претходно питање команди из које је дотични побегао, по његовој изјави.

159. — Војни бегунци се упућују са објавом, преко комесара пограничне полиције оног места преко кога води главни саобраћајни правац на путу из дотичне земље одакле се бегунац упућује.

Објава за упућивање војног бегунца назначена је у обрасцу бр. 7.

160. — Команда у коју се упућује бегунац треба да буде његов пук, или пуку одговарајућа јединица. Бегунци нижих самосталних јединица упутиће се команданту места, где је штаб дотичне јединице.

161. — Војни бегунац нема права на бесплатан подвоз из иностранства до границе, нити на какве принадежности до доласка у земљу, Представништво може бегунцима који су без средстава указати помоћ, ако располаже кредитом за потпомагање наших држављана у опште, које репатрира.

162. — Једноремено са издањем објаве, упућују се извештаји засебним актима за Комесара Пограничне Полиције одговарајућег места, где ће бегунац границу прећи и за команданта оне јединице којој се бегунац упућује са захтевом, да се достави одговор да ли је дошао и како је са њиме поступљено, сличну поступку који је изложен у одељку под III. (упућивање рекрута и обвезника у Отаџбину).

163. — Војни бегунац који се упуту прецрта се у списку бегунаца црвеним мастилом и у примедби стави notiца о томе, са означањем нумере и датума издате објаве. Ако бегунац није био уведен у списак, а утврди се да је дотично лице заиста у томе својству, онда се оно по добивеним подацима прво упише у списак, па се по извршеном упућивању испише.

6. Рад на молбама војних лица.

164. — Поједина војна лица имају право да преко представништва подносе молбе и жалбе, које се односе на разна питања њихове војничке службе.

Такве молбе, снабдевене прописном таксом по закону о таксама, представништво прима и доставља под својим деловодним бројем Министарству Војске и Морнарице ради даље надлежности.

Уколико се тиче молби за одлагање упућивања ради рекрутовања, поступак је ближе изложен у одељку под IV. па да се према томе има и поступити.

7. Саопштавање ратног распореда.

165. — Саопштавање ратног распореда обезнаница који се налазе у иностранству не врши се, зато се саопштења неће ни достављати од стране одговарајућих војних власти. Ако би какав предмет за то дошао од стране какве општине то би било погрешно, и за то такав предмет треба под „строго поверљиво“ вратити преко Министарства Војске и Морнарице, а саопштење распореда не извршити.

166. — Саопштавање распореда врши се само нашим официрима (активним, резервним и пензионисаним), који живе у иностранству стално или привремено. Ради саопштења распореда официрима представништво се упућује специјални акт са објавом за сваког појединца.

167. — Саопштавања распореда врши се на основу ових предмета непосредно, позивањем дотичних официра и предајом послате објаве, чији пријем дотични имају потврдити својим потписом на спроводном акту, који ће се потом вратити команди од које је добивен.

При позиву официра који живе ван места у коме је представништво, у редовним приликама може се остављати рок за пријаву од 1—2 месеца. У хитним случајевима рок за пријаву одређивати према стварној потреби.

У случају да који од позватих официра изјави да нема могућности да се лично пријави и прими легитимацију за резервног официра, у којој му је означен и ратни распоред, легитимација ће се задржати у представништву, а њему на то скренути пажњу. На оглас мобилизације има се јавити представништву ради пријема легитимације. На случај да се премести у које друго место, известиће о томе представништво.

168. — Објава за бесплатну возњу лађом или железницом на нашој територији, на случај мобилизације, ради одласка до одређене дивизиске команде, овим официрима издаваће представништво а оригиналну објаву са спроводним актом враћаће дивизији. У дивизији оригинална објава задржава се ради предаје дотичном при пријави.

8. Саопштавање наређења за мобилизацију и упућивање обвезника о мобилизацији.

169. — Сви обвезници који се налазе у иностранству чим сазнају да је оглашена мобилизација, дужни су сами да дођу у представништво ради визирања својих исправа, односно примања објаве за одлазак у земљу.

170. — Чим добије званичан извештај о огласу мобилизације, представништво објављује ово одмах путем штампе, ако су прилике у односу на дотичну државу за то повољне, са позивом да сви наши војни обвезници у року од 24 часа по пријему саопштења пођу у земљу. Поред овога доставља појединачне позиве свима обвезницима које води по своме списку у евиденцији.

Ради овога представништво припрема унапред потребан број позива за сваког појединца, са следећом садржином:

„Објављена је мобилизација војске.

Позивате се да у року од 24 часа по саопштењу овога позива пођете и јавите се овом представништву ради уређења путних исправа“.

Овако примљени позиви не попуњавају се унапред, већ чим се добије наређење за мобилизацију и отправљају се хитно поштом свакоме појединцу.

171. — Када се обвезници по својој иницијативи или на овакав позив буду пријавили, представништво визирира путне исправе онима који их имају, а онима који немају такве исправе издаје Објаву према обрасцу бр. 8.

ТРЕЋИ ДЕО
ФУНКЦИЈЕ КОНСУЛАТА НА НЕСПОРНИМ ПРАВНИМ ПОСЛОВИМА.

ПРВИ ОДЕЉАК.

Бележничке дужности.

1. Опште одредбе.

172. — По правилу, у иностранству српско-хрватско-словеначки грађани подлеже у неспорним правним делима локалним законским прописима стране државе. Консуларне власти немају право да се мешају у послове страних државних власти, но оне могу у случају потребе указати својим суграђанима помоћ и заштиту у делима неспорне природе.

173. — У неспорним правним делима консуларне власти могу вршити само оне радње које су у складу са територијалним законским прописима који важе у домовини. У колико се тиче аката чије правно дејство има бити у земљи где се налази консул, рад консуларних власти ограничен је локалним законским прописима односне стране државе. У земљама са којима има Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца нарочите конвенције, у којима су атрибуције обостраних консула засебно утврђене, консули могу вршити радње неспорне природе на које су по конвенцији овлашћени, са претпоставком да су на вршење истих овлашћени по домаћим законима. Тада су њихова акта и пред локалним властима стране државе исто тако ваљана као да су их издале надлежне локалне власти те државе.

II. Нотаријат — састав и издавање јавних исправа.

174. — Консули врше бележничке функције у погледу оних правних послова, које наши грађани или међу собом или са странцима у присуству консула склопе или потврде. Ове се функције односе и на склапање једностранних правних аката од стране наших грађана. Исправе по тим правним пословима, снабдеване печатом и потписом консула, имају снагу јавних исправа.

175. — Консул ће у потврди изрично истаћи да лично познаје странке и сведоке, односно да је идентитет њихов утврђен на несумњив начин, да је спис био прочитан у присуству два сведока, односно, ако су сведоци били искључени кад се спис читао, потврду да су странке изјавиле сведоцима да им је спис био прочитан и да су стране дале свој пристанак на прочитану садржину. Спис имају да потпишу странке и сведоци. Неписмен ставиће поред свог имена, које ће други написати, ручни знак. Консул ће поред свог потписа ставити и печат консулата.

176. — Ако су у овим правним пословима интересирани консул и његова супруга или сродник по крви или тазбини у правој линији ма до ког степена, а у побочној линији по крви до 4, а по тазбини до 2. или су сведоци, исправа у том правном послу, и ако правилно састављена, губи снагу јавне исправе.

177. — Консул треба најбрижљивије да пази на изричне законске прописе, пошто од њих зависи да ли ће се примљена исправа сматрати као јавна исправа.

178. — Бележничке функције консула односе се само на оне правне послове које закључују наши поданици. Ту се не прави разлика да ли су у тим пословима саговорачи једино наши поданици или наши поданици и странци.

179. — Сведоци не могу бити:

- а. странке;
- б. лица у чију се корист склапа правни посао;
- в. лица која са странком или њеним заступником или консулом стоје у родбинској вези;

г. малолетници;

д. лица која су изгубила права, за време за које су осуђена на тај губитак;

ђ. лица која су по прописима кривичног закона неспособна да се на свој исказ закуну;

е. слуге и особље у служби консулата.

180. — Није потребно да сведоци буду присутни за време целе расправе. Главно је да се у присуству сведока списи прочитају и да их у присуству сведока странке потпишу. Нарочито је потребно да се сви списи заједно са свима прилозима прочитају.

181. — После примљеног саслушања које потпишују странке и сведоци, консул ће ставити потврду да је саслушање текло онако како је написано, затим ће ставити печат и свој потпис.

182. — По правилу, консул не сме да одбије молбу за састав и примање исправе. Од тога се изузимају законом кажњиви послови, затим послови који су и ако некажњиви ипак забрањени или неважећи, или начињени ради изигравања закона или ради неправичног оштећења трећих лица или привидни послови. У овим случајевима, где нису у питању кажњиви послови, консул ће обавестити странке због чега су ти послови недопуштени, па ако странке и даље остану при свом захтеву, тврдећи да је правни посао исправан, консул може да исправу прими, али само тако ако у њу унесе и своје опажање и изјаве странака поводом тога.

183. — Консул ће претходно на несумњив начин утврдити идентитет странака. Он има не само да запише име и презиме, занимање, место становања и народност учесника, већ и да назначи да их лично познаје, односно како се уверио да су они који су му предстали заиста баш оне личности за које се издају.

184. — Ако се консул није могао уверити о идентитету учесника, а они ипак настојавају да им се изјаве приме, консул ће им учинити по молби, али ће у записнику истаћи шта је све поднесено ради утврђивања

идендитета и зашто он поред свега тога није могао бити уверен у идендитет странака.

185. — Консул даље треба да испита да ли учесници имају способности за правне послове, т.ј. да ли могу према постојећим правним прописима давати изјаве са правним дејством. Нарочито се има извидети да странке не стоје под очинском влашћу, под старатељством или курателом, и, ако својим изјавама хоће друге да обавежу, да ли имају потребно овлашћење за то, да ли су при здравом разуму.

186. — Код тежих случајева у погледу пословне способности странака консул ће, ако налази за сходно, упутити странку да претходно тражи савет од адвоката.

187. — Ако се при горњем испитивању покаже да је за потпуну важност исправа потребан и један допунски акт, на пример родитељско или старатељско одобрење, то ће се у исправи изрично нагласити.

188. — Ако неко од учесника има такве телесне недостатке који отежавају споразум између њега и консула, ако је на пример глувонем или болешћу у исказу мисли ограничен, то се у исправи има изрично нагласити. У исто време консул ће назначити на који се начин уверио да је правилно разумео вољу тог учесника, да је тај учесник упознат са целокупном садржином исправе и да је на ту садржину пристао.

189. — Ако један од учесника по уверењу консула или иначе не може да говори, а не може се с њим споразумети писањем, унеће се то у протокол и позваће се заклету тумач, који ће потписати протокол.

190. — Ако се један од учесника не може да изјасни на језику који разумеју консул, сведоци и остали учесници, то ће консул позвати драгомана или другу личност поуздану и погодну за тумача, што ће се све нагласити у записнику.

191. — Консул има брижљиво да испита вољу странака и тек кад у том погледу не постоји никаква сумња,

имају се написати изјаве странака прецизно у јасним и одређеним изразима, избегавајући све нејасности, двосмислености или мало познате стране изразе.

192. — Ако странке желе да само посведоче своје потписе на исправи које су саме сачиниле, консул није овлашћен да се упознаје са садржином такве исправе. Ту странке имају само да поднесу исправу.

193. — Консул ће обратити пажњу странкама да код оних правних послова, за које закон изрично прописује да се имају склопити пред судом, односно бележником, није довољно просто оверавање потписа. То се има учинити, како би се од странака отклонила евентуална штета.

194. — Консул није овлашћен да прима меничне протесте.

195. — Консул је дужан да пошаље Министарству Иностраних Дела оверене преписе уговора о поклону, које даље доставља надлежној пореској власти.

196. — Исправе се имају у оригиналу предати странкама. Ако исправа има прилоге, ти се прилози јемствеником имају тако спојити са исправама да се на оба краја јемственика стави државни печат.

197. — Да би се у случају губитка исправе и прилога сачувао доказ о њиховој садржини, странка може да захтева да се о њеном трошку направе преписи исправа и прилога, да тачност тих преписа посведочи консул са својим печатом и потписом, и да се ти оверени преписи чувају у актима консулата. Те овере преписа треба чувати у нарочитим фасцикулама.

198. — У сваком бележничком запису који консул састави, има да се назначи колика је такса плаћена.

199. — Састављене исправе заводе се у бележнички регистар који се при сваком консулату води.

200. — Бележнички регистар мора да има чврсте корице, да буде пагиниран, да буде прошивен јемстве-

ником на коме ће се ударити печат, тако да поједини листови не могу бити неприметно извучени.

Број листова на бележничком регистру има консул под својим печатом и потписом да констатује.

Уписи у бележнички регистар врше се хронолошким редом. У регистру се не сме ништа радирати, нити писати између редова, а прецртавање појединих речи и реченица у тексту има бити тако да се види шта је прецртано.

201. — На свакој исправи ставиће се број под којим је она заведена у регистар. Ако је оверен препис регистра задржан за архиву консулата, то ће се назначити у регистру на дотичном месту и ставиће се број фасцикуле у којој се преписи чувају.

III. Овера јавних исправа, превођење и овера превода.

202. — Овера (легализација) се ставља само на *јавне исправе*, т.ј. на исправе које оверавају или издају власти јавног поверења. Оверавање потписа приватних лица консул врши у својству бележника по прописаним формалностима за бележничке дужности консула.

203. — Овера се ставља на исправе издане као од страних власти тако исто и на исправе издане од *наших власти* кад је допуштено да се њихово оверавање изврши од страних заступника у нашој земљи.

204. — Консул има да изврши оверу исправе издате само на његовом територијалном подручју. Он ће одбити оверавање исправе издате изван његове територијалне надлежности и упутити странку да потпише на оваквој исправи претходно овери код власти или лица јавног поверења, надлежних у његовом подручју. Консул може оверавати потписе консуларних представника других држава на своме територијалном подручју.

205. — Овера се врши само на молбу наших поданика. Али ако је исправа одређена да се употреби код наших власти, консул ће извршити оверу и на захтев страних поданика.

206. — Овером консул засведочава: а. да је издавалац исправе у времену издавања исправе заиста онај јавни службеник, у коме је својству исправе издао и потписао; б. да су његов печат и потпис на исправи истинити.

207. — Ако посумња у истинитост потписа, консул неће извршити оверу док се не обавести код власти која је издала исправу или се на други начин увери о истинитости потписа.

208. — Садржина исправе не тиче се консула. То је ствар саме странке или оне власти којој се оверена исправа подноси.

209. — Ако пак консул примети какву формалну грешку или нађе да је исправа, онаква каква је поднесена, непотпуна, може скренути на то пажњу странци и предочити да по његовом мишљењу таквом исправом неће постићи свој циљ. Ако и поред тога странка захтева оверу, консул ће је дати у случају да постоје сви потребни услови за оверу.

210. — Консул може издавати и *ширу оверу* (легализацију) која ће да обухвати питање не само истинитости исправе већ и питање надлежности јавног органа, који је издао исправу, за издавање исправа такве врсте. Таква шира овера потребна је у случају, када је изрично законом прописано или када је то једна наша власт изрично захтева.

211. — Оверу има да потпише сам консул. Место њега може да потпише најстарији чиновник консулата после консула, или пак чиновник консулата који је специјалним решењем консула одређен за тај посао.

212. — Формула за оверу ставља се одмах испод потписа који треба оверавати, затим место и датум оверавања, службени положај консула, печат и потпис.

Формула за обичну оверу гласи:

Истинитост потписа и печата
 потврђује Краљ. Консулат
 у по наплати таксе од
 на основу ТБр Зак. о таксама.
 Бр
 192 . . г
 (место) (потпис консула)
 (печат)

или на француском језику:

Vu au Consulat du Royaume des Serbes, Croates
 et Slovènes à pour
 l'authenticité du sceau et de la signature de
 taxe perçue
 №
 (lieu) (sceau) Le Consul,

Формула за ширу оверу гласи:

Истинитост потписа и печата
 који је по закону од надлежан за ре-
 шавање оваквих предмета, потврђује Краљ. Кон-
 сулат у по наплати таксе
 од на основу ТБр
 Бр
 192 . . г.
 (место) (потпис консула)
 (печат)

или на француском језику:

Vu au Consulat du Royaume des Serbes, Croates
 et Slovènes à; pour
 l'authenticité du sceau et de la signature de
 qui est considéré comme au-
 torité compétente en cette matière conformément aux
 dispositions taxe perçue
 №
 Le 192 . .
 (lieu) (sceau) Le Consul,

213. — При широј овери школских сведочанстава консул ће ставити и ранг који та школа има, односно каква права даје то сведочанство, као и којој врсти школе у нашој Краљевини одговара та школа. Консул не може директно оверавати потпис школских власти.

214. — Ако испод потписа који треба оверити, нема довољно места за легализовану формулу, залепиће се или ће се спојити нов табак хартије на коме ће се ставити овера. Ту хартију са исправом треба спојити тако да буде очигледно да оне заједно чине једну целину. Ако је исправа сачињена од више табака, ти се табаци при овери исто тако морају спојити на овај начин.

Ако су поједини табаци, по американском обичају, залепљени један за други, ставиће се печат консулата на сваком месту спајања тако да на сваки табак дође по један део печата.

Ако су разни табаци причвршћени металним спајалицама, печат консулата тако ће се ставити на те спајалице да се оне, без повреде печата не могу уклонити.

215. — Преписе који имају да се овере консул ће брижљиво и тачно да сравни са оригиналним списима са којих су преписани и тек ће их онда потврдити кад нађе да се препис потпуно и у свему слаже са оригиналом.

216. — Тачност извода ће само тако потврдити ако буде цртама јасно назначено, која су места из оригинала отпала.

217. — Ако се у оригиналним списима са којих се преписује, налазе израдирана, избрисана, превучена, подвучена или пунктирана места, ако су над линијама или испод линије написане или уметнуте речи или редови, то се све при оверавању преписа има тачно назначити.

218. — Ако је оригинал исцепан, или веза између више листова оригинала тако разлабављена да их јемственик на коме је ударен печат не може више да одржи у вези, или ако су поједини листови сасвим искидани, или уопште ако се налазе такве околности које могу навести на претпоставке да је првобитна садржина списка измењена, то се све у овереном препису има изрично и тачно назначити.

219. — Консул може да оверава преписе само са оригинала или оверених преписа. Преписе простих преписа консул не може да оверава.

220. — Формула за потврду преписа има се ставити одмах иза преписа који се оверава. Формула има да садржи место и дан оверавања и консул је у свом службеном својству има да потпише и стави печат. Та формула за оверу превода гласи:

Краљевски Консулат у тврди да
је препис веран своме оригиналу на језику
по наплати таксе од на основу ТБр
Зак. о таксама.

Бр
. 192 . . . г. (потпис консула)
(место)
(печат)

или на француском језику;

Vu au Consulat du Royaume des Serbes Croates
et Slovènes à pour la traduction
conforme à son original.
taxe perçue

№
Le 192 . . . Le Consul,
(lieu)
(sceau)

221. — Консул може да оверава тачност превода само ако довољно влада дотичним језиком или ако се на неки поуздан начин увери о тачности превода, у коме случају мора то изрично да нагласи.

Ако консул не може правилно да оцени тачност превода упутити странку да преводје који имају да се употребе у нашој земљи, изврши заклету тумач или Легализациони Одсек Министарства Иностранних Дела, из земље чије ће потписе он затим оверити.

Формула за оверу тачности превода иста је као и за потврду преписа.

222. — Консул није безусловно обавезан да на сваку молбу странке изврши и овери преводје. Њему се оставља слобода, но с тим да узме у обзир да се што више има излазити у сусрет жељама наших грађана у иностранству, да оцени да ли ће се примити израде превода или ће упутити молиоца да му се превод изврши ван консулата.

223. — Овера тачности превода има се ставити на самом самом преводу и превод с оригиналним текстом има се спојити јемствеником на који је ударен печат консулата.

224. — За препис и оверавање јавних исправа наплаћује се такса из ТБр. 42. и 43., за превод исправа и оверавање туђих превода наплаћује се такса из ТБр. 44. и 45.

225. — При засведочавању пуномоћства консул има брижљиво пазити како се не би пуномоћнику ставила ограничења која властодавац не жели, а с друге стране да ни властодавац не да више овлашћења него што он сам налази да су довољна.

226. — Консул мора утврдити идентичност завештаоца у моменту кад му овај доноси написани тестамент. Ака га конзул лично не познаје завешталац је дужан да приведе два консулу лично позната лица која по закону имају услове за способне сведоке, да потврде да је завешталац одиста оно лице како се консулу представило, што се такође има забележити у протоколу.

227. — Завешталац треба лично да потпише изјаву на протоколу којом је признао прочитани му тестамент за свој, а ако је неписмен, или не може да потпише због другог каквог узрока, потписаће га сам консул и назначити зашто завешталац није лично потписао. На истом протоколу морају се сведоци, које је привео завешталац ради утврђења своје идентичности, потписати, као познаваоци његови.

228. — На самом писменом саставу тестаamenta консул ће ставити потврду да је тестамент завештаоцу од стране консула прочитан, и да га је овај признао за свој. Тако исто, ставиће се на самом тестаменту дан, месец и година и број протокола под којим је у деловоднику заведен. Ако се тестамент састоји из више табака, мора бити прошивен и печатом консулата утврђен, а у потврди се мора означити колико табака тестамент обухвата.

229. — Консул је дужан пазити да тестаторова последња воља буде изјављена саобразно закону тако да тестамент има дејства.

Ако консул посумња у душевно здравље и чисту свест тестатора онда је дужан позвати лекара да да своје стручно мишљење.

230. — Тестамент који је признат пред консулом може завешталац одмах узети и онда ће се то на протоколу констатовати од стране завештаоца, консула и писара, инаће ће остати у консулату на чувању.

231. — Тестамент који се чува у консулату може консул предати завештаоцу само кад му овај предстане и то захте. О том захтеву и враћању има се саставити протокол који ће потписати завешталац, односно потписаће га консул ако је завешталац неписмен или због болести не може да пише, а идентичност своју као дотични завешталац доказаће, ако га консул лично не познаје, средством два консулу лично позната сведока, који имају услове за способне сведоке. Тако враћени тестамент који је већ био код консулата на чувању губи снагу.

232. — Јавни тестаменат још је онај који завештаоцу прави консул са писарем консулата.

233. — Завешталац може лично предстати консулу и изјавити жељу да му консул начини тестамент. Пре изјаве последње воље консул ће ако лично не познаје тестатора захтевати од њега да приведе два позната сведока, да утврди идентичност завештаоца. Затим ће консул поступити у свему по законским одредбама наследног права и настојаће да воља завештаочева буде тако изражена да не постоји сумња у потпуну свест тестаторову. По том треба забележити у протокол изјављену последњу вољу и да ли је потписана од тестатора или, ако је завешталац неписмен или не би могао своју изјаву да потпише због слабости, онда ће га потписати консул и назначити узрок томе. Овако састављен протокол треба да овери консул и писар.

234. — По позиву завештаоца, који не може лично предстати консулату, а жели да му се направи тестамент, консул и писар могу отићи у стан завештаоца ради

тога посла. Консул тада поступа исто онако као и у предходном случају.

После написане и потписане последње воље завештаочева саслушаће се завешталац особено како жели да се са тестаментом поступа: да ли да му се одмах преда или да остане на чувању у консулату. У првом случају предаће му се тестаменат одмах и то ће се у протоколу означити, а у другом случају завештаоцу ће се издати реверс на тестаменат који ће се чувати у консулату.

Тестаменте начињени у поменута два случаја и предате на чување консулату, могу завештаоци од консулата натраг узети. Тога ради предстаће завешталац лично консулу, саслушати се о томе на протоколу и вратити реверс о предатом тестаменту консулату на чување. Узимањем тестаamenta из консулата овај не губи своју важност.

235. — Консул ће при састављању тестаamenta водити рачуна о одредбама закона оне покрајине, у којој тестаменат треба да произведе своје дејство.

ДРУГИ ОДЕЉАК.

Службена уверења

І. Издавање службених уверења.

236. — Консул издаје службена уверења само о својим радњама, које је он лично при вршењу своје службе предузео, и о оним чињеницама које је приликом вршења службе лично својим чулима опазио.

237. — У сваком уверењу мора бити изрично назначено: којим се поводом издаје, да ли по службеној дужности или на молбу приватних лица и у ком циљу, односно шта се жели постићи тим уверењем.

238. — Консулат није дужан издавати уверења која су очигледно некорисна и доводе само до одуговлачења и излишних трошкова. У том смислу он ће обратити пажњу молиоцу да се оваквим уверењем не

може постићи намеравани циљ, и да ће оно довести до некорисних и излишних трошкова.

239. — При издавању уверења консул треба да покаже највећу брижљивост, тачност и савесност и да ништа не потврди на шта се не би могао заклетити пред судом.

240. — Ако се у уверењу помињу чињенице, које консул није лично запазио, то он мора изрично истаћи и нагласити којим је путем дознао за њих.

241. — Консул издаје уверења само на молбу наших грађана. Он их може издати и на молбу страних поданика, али само у случају ако су та уверења намењена за употребу у нашој Краљевини и служе нашим интересима, што ће консул имати брижљиво да испита.

242. — Ко тражи да му се изда уверење да је жив, има лично да предстане консулу и да, ако га консул не познаје, поднесе доказе о свом идентитету. Консул ће у уверењу нагласити да је молилац лично предстао и да га он лично познаје, односно имаће да докаже на који је начин утврдио његов идентитет.

За таква тражења саставља се записник који молилац, односно његови познаваоци имају да потпишу.

243. — Формула за записник има да гласи:

Записник

састављен у Краљ. Консулату у Н., дана
 месеца 192 . . . г.

Предстаде г. Н. Н., из кога лично познајем (или г. Н.Н. из са г.г. Н.Н. као са познаваоцима, које лично познајем и који су ми потврдили идентитет г. Н.Н.) и замолио да му издам уверење да је жив.

Преда мном, Н. Н.
 Консул, Н. Н. као познавалац
 (Печат)

244. — Формула за уверења, која се издају лицима лично познатим консулу има да гласи:

Овим потврђујем да је г. Н.Н., са станом у
, кога лично познајем, данас к мени у канцеларију Консулата предстао. На његову молбу издајем му ово уверење.

Такса по чл. Закона о Таксама наплаћена је.

Датум, Место. Печат. Потпис.

245. — Формула за уверења која се издају лицима чији се идентитет потврђује познаваоцима, има да гласи:

Овим потврђујем да је г. Н. Н., са станом у
, данас к мени у канцеларију Консулата предстао. Његов идентитет потврдили су познаваоци г.г. Н. Н., које ја лично познајем.

Датум. Место. Печат. Потпис.

246. — На оним уверењима о животу која на страном језику издају бележници или друге овлашћене личности, снабдевене јавном вером, консул може оверавајући потпис, да стави на нашем језику кратку садржину. То ће увек учинити када се уверење о животу издаје сиромашним људима о мањим стварима, (н. пр. за примање малих пензија).

247. — Формула за такве потврде има да гласи:

Горњи потпис Н. Н. (јавног бележника и т. д.) оверава се с напоменом, да се по гласу уверења Н. Н. у, налази још у животу и да је горњу признаницу својеручно потписао.

Датум. Место. Печат. Потпис.

248. — На тражење појединих аутомобилиста да се констатује присутност њиховог аутомобила, консул ће издавати таква уверења уз наплату прописане таксе и треба да поступи на следећи начин:

1. Ако аутомобилиста има листове 2 и 3 нашег триптика, а на полеђини листа 2 из ма ког разлога нема уписану визу провизорног изласка, пошто види аутомобил и скине са њега пломбе наше царинарнице, консул ће издати уверење, које ће имати ову форму:

Генерални Консулат Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у пошто се уверио да су наводи г. Н. Н. тачни, тврди овим а на тражење именованог, да се аутомобил описан у триптику Аутомобилског Клуба С.Х.С. бр. марка мотора бр. шасија № мотора каросерија боје тежине кг., бр. (количина) места заиста налази у и да је Краљевски Генерални Консулат скинуо пломбе наше царинарнице у које је нашао неповређене.

Датум. Број. Печат. Потпис.

2. Ако пак аутомобилиста изјави да је изгубио листове 2 и 3 свога триптика, потребно је да консул од Упутства

њега захтева да донесе из архива свог клуба лист 5. триптика, који је имао, па, сравнивши податке из триптика са податцима самог аутомобила, издаће уверење, као што је горе наведено, назначујући да су листови 2 и 3 триптика загубљени.

249. — Потребно је на сваки начин спречити евентуалне злоупотребе несавесних аутомобилиста и заштитити државне интересе, не ометајући туристички саобраћај аутомобилима у нашој Краљевини.

ТРЕЋИ ОДЕЉАК.

Заоставштина.

I. Надлежност консула у оставинском стварима и његова сарадња са домаћим и страним властима.

1. Општи прописи и пријављивање смртних случајева.

250. — Консул је дужан да на свом службеном подручју прими заоставштину умрлих наших грађана ако су најближи наследници одсутни или ако је то из других разлога потребно. Он је нарочито овлашћен да заоставштину инвентарише и запечати, да покретну оставу ако околности захтевају, прими на чување и јавно је прода, а новац употреби за исплату утврђених дугова.

У случајевима сукоба закона консуларне власти немају права интервенције, али је ипак дужност сваког консула, да прати и проучава све случајеве јавног сукоба, да оцени у колико је неко правно стање штетно по интересе српско-хрватско-словеначких држављана и да их доставља са извештајем Министарству Иностраних Дела.

251. — Консули су дужни јавити Министарству сваки случај сазнате смрти С. Х. С. држављанина, као и отварање оставинске расправе, на које се имају позвати они наши држављани који се не налазе на обласном подручју консулата.

Умрлице наших припадника, које шаљу локалне власти консуларној власти на основу конвенције или

иначе, треба доставити преко Министарства Иностраних Дела Министарству Правде у Београду.

2. Састав инвентара и стављање и скидање печата.

252. — Ако наследник, прави или презумптивни, није познат или је познат али је одсутан, или ако је неспособан за правне послове, консуларна власт може, у случају потребе, ствари покојникове ставити под печат, пошто је пре тога састављен тачан инвентар оставинских предмета у присуству једног органа месне власти. У већини случајева те превентивне мере неће бити потребне, јер ће саме локалне власти, чим буду сазнале за смрт неког лица, предузети мере у смислу локалних законских прописа. Но ако би консуларна власт морала њима приступити, она ће без одуговлачења извести о томе надлежну локалну власт. У државама са којима смо закључили конвенције, право консула да сарађује са локалним властима код стављања и скидања печата и састава инвентара нарочито је утврђено самим одредбама конвенције. У том случају консуларне власти имају се придржавати конвенције. На сваки начин биће потребно да се стави печат у присуству веродостојних лица, у првом реду једног органа месне власти, сродника покојника или, ако ових нема, газде куће или стана и томе слично.

253. — Печати на вратима, орманима, коферима и т. д. имају се ставити тако да се запечаћени предмети не могу отворити нити из њих нешто узети, а да се не повреди печати. Неопходно потребне ствари за сахрану леша неће се печатити, него ће се поверити лицу позваноме за то. Исто тако ће се поверити њему и остале ствари које су најподесније за стављање под печат. Готов новац, драгоцености, хартије од вредности, јавне и приватне обвезнице, важне исправе и сличне ствари треба чувати на сигурном месту. Једном речју, треба све предузети да се интереси непознатог, одсутног или наследника за правне послове неспособног што боље заштите, а да се предузетим мерама не дира у

законске прописе односне стране државе. Када и које мере може консул предузети треба сам да оцени од случаја до случаја. Ако је консуларна власт суделовала при стављању печата заједно са локалним властима и ставила свој званични печат поред ове, скинуће консуларне печате заједно са печатом локалних власти, кад оне то буду чиниле.

254. — При састављању инвентара треба пазити да поједини инвентарени предмети буду довољно описани и нарочито треба назначити комаде по броју, врсти, тежини, вредности и слично. Поред потписа на инвентар треба ставити и званичан печат консуларне власти. О састављеном инвентару треба сачинити званичан протокол.

Све те радње предузеће консуларна власт само онда, ако је то због заштите интереса наших држављана потребно, а не противи се локалним прописима.

255. — Ако консул није обавештен благовремено о смрти нашег грађанина а попис је извршила месна власт, има да тражи препис протокола пописа и предају вредности и непокретних ствари, у колико се то не противи законима дотичне земље.

3. Остале консуларне радње.

а. Управљање заоставштином.

256. — Консули од каријере могу добијати пуномоћства за управу посмртних маса, на коју су позвани наши поданици, али само тако ако то претходно одобри Министарство Иностранних Дела. Почасни консули не могу добијати таква пуномоћства.

257. — Ако би консул на начин, како је горе изложено, суделовао у управи масе нашег држављанина, дужан је да у књигама Консулата тачно забележи шта је ког дана урадио и колико је чега на име наследства примио.

б. Депоновање оставинских предмета.

258. — Стални консули могу примити у оставу (депозит) ствари и новац, који проистичу из посмртних маса, расправљених од месних власти или од нарочитих пуномоћника. Али новци и драгоцености имају се одмах послати Министарству Иностранних Дела, ако се на следници налазе у нашој земљи и ако се томе не противе повериоци или други, који на то право полажу. Примљене суме од заоставштине умрлих држављана консулати дужни су најдаље за 15 дана од дана пријема слати, преко Министарства Иностранних Дела, Министарству Правде на даљи законски поступак. Уз спроводно писмо имају се приложити и сва документа и ближи подаци потребни Министарству Правде за распоред дотичне заоставштине. Свако противно поступање повлачи материјалну и кривичну одговорност наредбодавца и рачунопологача.

259. — Свака признаница која би од дотичних лица била издана на ствари или на новце, који проистичу из посмртне масе образоване у иностранству, слаће се Министарству Иностранних Дела.

Свака остава као и сваки повраћај оставе бележиће се у протокол остава, у коме се имају означити новци, вредност и ствари у оставу примљене или враћене, откуда долазе и зашто се у оставу примају.

260. — Консул ће чувати под кључем у оставу примљене новце, драгоцености или вредности, али тек пошто их затвори у кесе или кутије, који ће споља на себи носити број остава или остављача, и према случају, назначење какве су ствари и колика је остава.

261. — Сваких шест месеци консули су дужни сачинити извод из протокола остава и слати Министарству Иностранних Дела у два егземплара детаљан списак остава, које се налазе у њиховим консулатима. У овом шестомесечном списку значиће се све ствари, продате, повраћене или послате државној каси у току тих шест месеци, а исто тако и име и занимање лица, коме су послате.

в. Продаја ствари из заоставштине.

262. — Стални консули имају право да продају ствари које проистичу из масе наших поданика, умрлих у њиховом обласном делокругу, ако су они тим масама руководили или ако би настала опасност да ће се те ствари стојањем покварити, или ако је њихова продаја постала нужна из других законских разлога.

Исто тако продаваће се ствари као: старо одело, рубље, обичан намештај, предмети који су изложени квару, животиње, храна и т. д., да се не би морале слати надлежном суду, пошто су преносни трошкови често пута већи него што је вредност тих ствари. Одобрење за ову продају треба да да суд надлежан за расправу заоставштине.

Консул може замолити надлежну месну власт да она изврши прописну продају лицитацијом, јер то консулат сам у туђој земљи не може чинити.

263. — Од пописане готовине може консулат платити најпрешније издатке: погребне трошкове, издржавање жене и деце, исплату послуге, трошкове око чувања ствари и трошкове које је консулат имао.

4. Сарадња са локалним властима.

264. — У државама, у којима консули могу на основу конвенције суделовати у расправи оставине са локалним административним или судским властима, имају се придржавати у свему одредаба конвенције. У државама са којима немамо конвенције моћи ће консулати, ако је потребно, сарађивати са локалним властима, али само у оноликој мери колико им стране власти буду дозволиле.

5. Достављање оставине наследницима.

265. — У већини случајева добијаће консуларне власти од локалних власти већ расправљене заоставштине. Ово треба у року од петнаест дана по пријему доставити, преко Министарства Иностраних Дела, Министарству Правде.

6. Надлежност почасног консула по предметима заоставштине.

266. — Почасни консули дужни су, и то одмах, да јаве смрт српско-хрватско-словеначког држављанина у иностранству и да изврше све што би им се у погледу ликвидирања заоставштине наредило. Међутим не чекајући на наредбе, они треба да предузму нужне мере и то тако као и стални консули, да се попише и сачува имање умрлог грађанина, који не би имао законитог заступника.

267. — Почасни консули могу да пописују и под печат стављају имања оних наших грађана, који би у месту или обласном делокругу њиховом умрли без наследника или законитих заступника. О томе имају да извести најближег сталног консула или Посланство под чијом су јурисдикцијом ради предузимања даљих законских мера.

II. Поступак консуларних власти приликом смрти лица које припада морнарском staleжу и поступак са заоставштином умрлих ратника.

1. Заоставштина члана посаде брода.

268. — Ако на трговачкој лађи која није стигла у луку умре лице, наш држављанин, а припада морнарском staleжу, капетан брода је дужан пријавити консуларној власти случај смрти приликом полагања конститута.

Консуларна власт саставиће о том званичан акт у коме ће смрт констатовати на основу заклетог исказа капетана брода, официра и двојице од момчади.

Ако умре лице морнарског staleжа на трговачкој лађи док се она налази у луци, у којој има консуларна власт своје седиште, капетан ће одмах пријавити консулу смрт, о чему ће се саставити акт на горњи начин.

269. — Ако капетан брода има умрлицу, а то ће бити редовно случај када је била могућност да се покојник пренесе на копно и тамо редовно сахрани на начин прописан у дотичној земљи, онда ће се у званичном

акту консулата констатовати смрт само на основу умрлице.

270. — На исти начин поступиће консул и у оним случајевима кад су у питању лица која не припадају морнарском сталежу, а наши су држављани, и умру на трговачкој лађи.

271. — Ако је покојник оставио тестаменат, капетан брода предаће га консуларној власти. Консул ће поступити по последњој вољи покојника, у колико буде за то надлежан и у колико буде имао фактичне могућности да изврши поједине одредбе тестамената.

272. — Инвентар ствари нађених код покојника дужан је да састави капетан брода са првим официром а у присуству два члана посаде. Та су лица одговорна за све ствари покојникове. Све предмете капетан ће предати са потписаним инвентаром консуларној власти.

Ако има у заоставштини предмета који су подложни квару или су незгодни за чување, као и ствари које изискују велике трошкове за чување или отпрему истих у земљу, консуларна власт их може продати. Доспеле дугове и остале терете консул ће ликвидирати из заоставштине, а остатак са другим предметима, заједно са свим односним актима послаће надлежној Дирекцији Поморског Саобраћаја у Сплит, која ће те предмете предати другој надлежној власти у земљи.

273. — Погребни трошкови имају се платити из заоставштине. Ако се исти на овај начин не могу покрити у потпуности, њихов остатак пада на терет брода.

Покојникова плата, која би му још припадала или је остала неисплаћена, не сме се употребити за покриће ових трошкова.

2. Заоставштина умрлих ратника.

274. — Све предмете из заоставштине умрлих ратника треба примити по инвентару с тим да се ниједан не сме уништити. Стање пак оних предмета који су подложни квару треба утврдити комисијски и по могућству

уновчити, а све остало послати Министарству Иностранних Дела.

275. — Кад су у питању ратничке заоставштине, трошкови око пописа транспорта падају на терет државе, док у другим случајевима падају на терет масе. Кад се из заоставштине грађанског лица не би добили ни трошкови за попис и транспорт, неће се ови ни пописивати и преносити. Но код ратничких заоставштине не треба се руководити само материјалним интересима, тим пре што трошкови око преноса неће бити велики, док ће заоставштина, иако без стварне вредности за породице умрлих, с обзиром на субјективну и афекциону вредност бити од великог значаја.

ЧЕТВРТИ ДЕО. ДУЖНОСТИ КОНСУЛА ПРЕМА МОРНАРИЦИ

ПРВИ ОДЕЉАК.

I Однос консуларних представника према ратној морнарици.

276. — Кад ратни бродови први пут ступе у везу са копном које стране државе, надлежни командант известиће о томе дипломатског представника код дотичне државе и то, ако је овај у месту, у сваком случају, а иначе само ако се у дотичном месту не налази никакав домаћи консулат. А где овај постоји, извештавање ће се учинити посредством њега.

277. — Ако један или више ратних бродова приспе у луку где се налази домаћи дипломатски представник или консулат, командант брода (односно главни командант) пријавиће му свој долазак писмено или усмено преко кога од бродских официра.

Ако брод долази први пут у дотичну луку најстарији командант и дипломатски представник односно консул измењаће посете. То исто ће они учинити ако за време боравка брода у луци ново лице прими дужност дипломатског представника или консула.

Измену посете почиње по рангу млађи, а при једнаком чину онај који је приспео.

Овакве се посете по могућству враћају у року од 24 часа и на следећи начин:

Адмирал и Комодори вратиће посету дипломатским представницима и генералним конзулима увек лично, али код шефова консуларних надлештава од чина конзула па на ниже, могу бити заступани начелником штаба, командантом или првим официром адми-

ралског брода. Команданти бродова вратиће посету свима шефовима конзуларних надлештава увек лично.

Тако ће исто дипломатски представници вратити посету адмиралу, комодору и капетану бојног брода увек лично. Командантима бродова чина капетана фрегате па на ниже могу вратити посету преко њима по рангу следећег чиновника. Шефови конзуларних надлештава од генералних консула па на ниже вратиће учињену им посету командантима ратних бродова свију чиновна увек лично.

Кад адмирал или комодори посећују или враћају посету, дочекаће их на пристаништу следећи по рангу чиновник дипломатског представника или конзула и одвешће их у надлештво.

Ако дипломатски и консуларни представници у циљу посете затраже чамац од брода, овај ће им се ставити на расположење за одлазак и повратак.

Шефови Кр. конзулата, који су по звању државни чиновници, по могућству ће се одазвати захтевима команданата ратних бродова да их прате приликом званичних посета, а то неће учинити само онда, ако је то према месним обичајима незгодно или се који други важан разлог томе противи.

278. — Консули су дужни указати сваку помоћ ратним бродовима и посадама на њима. Они ће нарочито извести команданта о свему што се односи на бављење страних ратних бродова у луци, лучкој полицији, царинској контроли и карантину, о локалним обичајима као и о здравственим приликама консуларног подручја, нарочито у погледу епидемије.

279. — Консули ће обавестити команданта такође којим је официрима и функционарима у месту уобичајено да команданти страних бродова праве посету, као и о церимонијалу уобичајеном у тој луци, нарочито у погледу почасне топовске паљбе. Консулова је дужност да припреми све потребно за одржавање добрих односа између команданата и локалних власти.

Ако командант није у стању да удовољи прописаном церемонијалу, ако на пр. његов брод нема довољан број топова, консул ће о овоме обавестити локалне

власти, како би се избегла сумња да је поздрав намерно ускраћен.

Ако је командант мишљења да се прописи, издати од страних власти, противе угледу наше заставе и да их не може извршити, а консулу не пође за руком да отклони ове тешкоће, команданту не остаје ништа друго, већ да остави луку, а све остало има бити предмет дипломатске акције.

280. — Консул треба, помоћу обавештења која има, да настоји да при свечаностима ратни бродови наше Краљевине у истој мери учествују као ратни бродови других држава. Дужност је његова да се у истој мери стара да наш ратни брод ужива оне привилегије које му даје Међународно Право или локални пропис.

Уобичајено је да при доласку ратног страног брода у луку консули који вију заставе на згради ове дигну као и да исто ово учине при одласку брода.

281. — Консули ће посредовати у свима споровима између ратних бродова и локалних власти. За потере и издавање бегунаца мора се у подручју консулата затражити посредовање консула.

Расправа наступелих сукоба оставља се домаћим консулима и дипломатским представницима, сем ако би било потребно да се одмах расправе.

Ако по званичном дејству одговорног лица Министарства Иностранних Дела или консуларне службе наступи војничка интервенција ратних бродова, одговорност за државноправне и политичке последице сноси искључиво то лице. Командант ће само испитати, да ли је предложено дејство са снагом која се има на расположењу изводљиво, па ће предузети поступање само тада ако по савесном испитивању прилика може поуздано постићи жељени циљ. Једном започето дејство мора се продужити и довршити, улажући све силе, а част ратне заставе мора се увек очувати.

За војничку и поморску безбедност, за очување војничке части, ратне заставе и оружја ратних бродова додељених у иностранству за извесне сврхе коме од дипломатских представника Краљевине Срба, Хр-

вата и Словенаца носи одговорност само командант под чијом војничком и поморском заповешћу стоје.

282. — Ако се у луци у којој се налази наш консулат укаже потреба да наш ратни брод који је приспео у ту луку укаже помоћ домаћим трговачким бродовима и јахтама, командант ратног брода поступаће споразумно с консулом.

283. — Консул интервенише у свима случајевима хаварија, које су броду нанете или их је брод нанео.

284. — За случај бегства (дезертирања) са ратног брода консул ће обавестити команданта у колико се могу стране власти према постојећим конвенцијама ангажовати у потери или хапшењу и предузеће том приликом све потребне мере.

Командант ће дати консулу све податке о бегунцу како би се овај пронашао и вратио на брод.

За издавање (екстрадицију) војних бегунаца ме-
родавни су нарочити уговори, који постоје између Краљевине и других држава.

Команданту је забрањено да се сам меша у сферу јурисдикције стране државе.

У пракси, али само на захтев, издају се дезертери иако не постоје нарочити уговори. Према томе, консул ће у сваком случају испитати предуслове за издавање, а сем тога још и то да није дезертер починио на копну какво кривично дело и т. д.

Ако локалне власти пронађу дезертера и одбију издавање његово на захтев консула, о случају се има извести Министарство Иностранних Дела.

Пре одласка брода командант ће извести консула куда се имају упутити враћени бегунци.

Ако се дезертер склонио на трговачки брод које треће државе, консул ће покушати да склони капетана — евентуално посредовањем консула те државе — да се изда бегунац; ако та акција остане неуспешна, консул ће се обратити на месну власт.

Ако се бегунац склонио на ратни брод неке државе, командант ће умолити страног команданта да му изда дезертера, уз обећање узајамности.

285. — По одласку брода из луке, консул предузима старање о оним лицима посаде која су заостала у луци и упућује их према упутствима добивеним од команданата.

Командант ће писмено известити консула о припадностима, државној спреми заосталог, као и о свему што се односи на повратак на брод или упућивање у Отаџбину.

Сви оправдани трошкови које је консул у форми аванса издао покривају се из Буџета Морнарице.

286. — На гробовима сахрањених лица Морнарице подићи ће консул за рачун Морнарице једноставан дрвени или камени крст, ако породице умрлог друкчије не удесе. Што се тиче одржавања гроба, има се управљати према локалним обичајима. Дуже од 10 година гроб се не мора одржавати. Консул ће се старати да су гробови достојно уређени а о трошковима известиће надлежним путем Министарство Војске и Морнарице, Одељење за Морнарицу.

287. — Дипломатским представницима, генералним консулима, консулима и вице-консулима, били они стални или почасни, одају се почаст по прописима Правила Службе на Мору. Те почаст састоје се из почаст на сизу (степеницама брода), поздрава стражара и почасне топовске паљбе.

288. — Сизне се почаст састоје:
у звиждању сизног поздрава,
у збору одређеног броја постројених случајних,
у личном дочеку и испраћају лица коме треба одати почаст.

Ова ће се почаст давати дипломатским и консуларним чиновницима при доласку на брод и одласку с брода, како на усидреном тако и на броду у вожњи.

289. — Случајних следује:
за чиновнике дипломатске и консуларне службе I. категорије 1., 2. и 3. групе: 6 случајних;
за исте чиновнике 4. и 5. групе: 4 случајна;
за остале: 2 случајна.

Адмирал (комодор) је дужан да дочека и испрати чиновнике којима следује 6 случајних.

Командант брода дужан је да дочека и испрати: сва лица која дочекује и испраћа адмирал, а поред њих још и шефове консулата.

Дежурни официр дочекује и испраћа сва напред наведена лица, а поред тога и дипломатске и консуларне чиновнике у рангу нижих официра.

290. — Палубни стражар поздравља у иностранству чланове дипломатске и консуларне службе кад су у униформи, и то при доласку кад излазе из чамца, при одласку кад ступе на сиз, као и при пролазу на мање од 100 метара од брода.

291. — Почасном топовском паљбом поздрављају се дипломатски и консуларни чиновници при доласку, бављењу или одласку, и то:

Министар Иностранних Дела са	19 метака;
изванредни посланици и пуномоћни министри I класе са	17 метака;
изванредни посланици и пуномоћни министри II класе са	15 метака;
отправници посланства и генерални консули I класе ако су шефови консулата са	13 метака;
генерални консули II класе као шефови консулата са	11 метака;
консули као шефови консулата са	9 метака;
вице-консули као шефови и привремени вршиоци дужности шефа консулата са	7 метака;
консуларни агенти са	5 метака;

292. — Лична почасна паљба не сме се у току исте календарске године а у истом отпремном периоду брода одати више од једанпут.

Изузетно ће се поновити почасна паљба кад је дотично лице унапређено у старији следећи чин, у коме му следује већи број почасних метака, или ако је било промене команданта брода.

293. — Шефовима кр. дипломатских мисија и консулата, приликом одласка са брода после прве фор-

малне посете на броду, и у водама које спадају под ручју у ком су акредитовани, а тако исто после коначног искрцања са брода који им је нарочито стављен на расположење за њихово службено путовање одаће се слеђујућа им лична почасна паљба, само ако се званично или формално не би на лицу налазио који виши дипломатски или консуларни представник.

Приликом одавања ове почасне паљбе, подићи ће се ратна заставица на смену предњег јарбола.

294. — Консули ће се старати да њихови лични односи са командантом и официрима Краљевске Морнарице буду вођени пријатељском сусретљивошћу и пажњом у још већој мери него што је то изражено у опхођењу са чиновницима своје струке.

295. — У међусобном споразуму између Министарства Иностранних Дела и Министарства Војске и Морнарице ратни бродови могу предузети превоз у Отаџбину појединих наших држављана, који се налазе у тешкој беди и који се према постојећим прописима рапатрирају, као и превоз оних који, ради извршених злочина, имају бити предани нашим властима. Таквој реквизицији ће се прибећи само онда, ако се транспорти не могу провести или поверити трговачким бродовима, било наше или пријатељске заставе.

ДРУГИ ОДЕЉАК.

Однос консуларних представника према трговачкој морнарици

І. Општи прописи.

296. — Ако се брод који тражи проширење границе пловидбе налази у иностранству, овлашћено је дотично консуларно представништво да му привремено и до одлуке Дирекције Поморског Саобраћаја у Сплиту допусти вршити поменућу обалну пловидбу, али само у случају ако је Дирекција већ у наћелу изјавила да допушта пловљење дуж извесне морске обале.

297. — У иностранству, кад дотична страна лучка власт има да обави пред одлазак једног нашег брода његов преглед, наш консуларни представник позван је

да присуствује вршењу прегледа. Ако се пак не одазове позиву у одређеном времену, преглед ће се обавити и у његовој одсућности.

ІІ. Функције консулата према бродовима трговачке морнарице.

298. — Консули имају не само да поступају као представници државе, већ такође и као помоћници помораца, а и као чувари интереса свију заинтересованих у броду и терету. Консули су надлежни да обављају, у погледу на брод и на поморство, све оне послове које у земљи обављају домаће власти, а у првом реду уреди Поморске Управе, уколико за то нису надлежне власти стране државе.

Најглавније функције консула јесу:

1. При доласку брода.

299. — У року од 24 сата пошто је брод пуштен од месних лучких власти у слободан саобраћај, капетан брода или његов заменик (један бродски официр) дужан је пријавити се консулату и поднети усмени извештај о путовању и о свим оним догађајима који су за време путовања десили као и о свему другом што би могло бити од интереса за наше власти, или о чему би био упитан.

300. — Ако брод по унапред утврђеном реду вожње врши периодична путовања на којима дотиче више лука, ради краткоће боравка, капетан није дужан пријављивати се консулатима у међулукама, него ће ту дужност обавити у последњој луци ако се у истој налази наш консуларни представник или у једној од међулука, где брод има дужи боравак, а у том месту постоји наш консулат.

Пријава консулу не мора се учинити ако је брод дошао у луку због више силе или само због допуне хране, воде или погонског материјала.

301. — Приликом пријављивања капетан подноси на оверу, односно на преглед: бродски дневник, попис

момчади и предаје консулу писмене пријаве. На тражење консула, по указној потреби, капетан ће поднети на увиђај и друге бродскопловидбене исправе и бродске папире.

302. — Ако консул опази неуредност у вођењу дневника, кажњава заповедника новчаном казном највише до 200 динара. Он оверава дневник брода и попис момчади.

303. — Овом приликом консул уноси у „Исказ доласка и одласка бродова“ прispели брод и бележи све што је потребно у поједине рубрике.

304. — У статистички преглед о саобраћају бродова и промету робе и путника консул ће унети број евентуално прispелих путника, као и врсту и количину робе, н. пр.: 100 тона цемента, 500 тона црепа, 200 тона разне робе и комплетан товар леса, угља или жита од толико тона, а за кабасту робум.

305. — Као познавалац локалних прилика консул даје капетану знања и управљања ради сва потребна упуства и упозоравања.

306. — Кад се заповедник пријави консуларном представништву и извести у прописаном року о поморској непогоди, консул ће убележити пријаву протесту у исказ доласка и одласка бродова у стубац „Опаске“ овим речима: пријавио је поморску незгоду у прописано време“. Испод ове примедбе назначује се дан и сат пријаве, што потписује консул и капетан. За пријаву незгоде плаћа се такса по ТБр. 252-а тач. 9. На захтев капетана консул издаје званичну потврду о учињеној пријави протеста, којом се капетан легитимише при извршењу истог.

Капетан брода је дужан (ако је спречен, његов заменик) да сачини такву исправу после сваке незгоде, иначе сноси одговорност бродовласнику и заинтересованима у товару и осигурању.

307. — Извршење морског протеста чини се у иностранству код консуларног представништва у колико закони државе у којој се брод налази друкчије не про-

писују, или, ако би капетан брода сматрао кориснијим да изведе ствар, код тамошњих надлежних власти или код јавног бележника. Ипак и у овим случајевима капетан је дужан исцрпно извести консулат о незгоди и околностима под којима се иста десила.

Извршење протеста потребно је што пре и то док се посада још налази на броду, како би сваки њен члан био у стању да верно представи утисак о незгоди и околностима под којима се иста десила.

308. — Приликом утврђивања доказа незгоде на мору консул ће предузети све што треба, како би утврдио право стање ствари.

309. — Оригинал записника о поморској незгоди ставља се у акта архиве консулата, а оверени препис шаље се Дирекцији Поморског Саобраћаја у Сплиту.

3. Протоколи рођења и смрти, тестаменат на броду.

310. — Приликом пријављивања консулату капетан ће предати протокол рођења, смрти и тестамената, а консулова је дужност да провери да ли су дотични протоколи верно и дословце унети у бродски дневник.

311. — Капетан прима од капетана записнике о рођењу и смрти у два примерка и доставља их Дирекцији Поморског Саобраћаја на даљи поступак.

О стварима умрлог члана посаде капетан саставља инвентар са првим официром у присуству два члана бродске посаде као сведока. Ову заоставштину са инвентаром, поморском књижицом, платном књижицом, односно обрачуном плате и зараде са одговарајућом сумом новца, капетан предаје консулату уз потврду пријема.

Исто ово важи и за случај смрти кога путника на броду.

Консуларно представништво доставља све Дирекцији Поморског Саобраћаја у колико се тиче бродског особља.

4. Преступи и злочини учињени на броду.

312. — Сваки преступ или злочин учињен на броду, као и одговарајућа пресуда мора бити заведена у бродски дневник и тачно назначена висина изречене казне. Овом се приликом састављају записници, које капетан при доласку брода у луку доставља консулу.

Пошто новчана казна иде у корист „Поморско-Убошке-Закладе“, то ће консул примљене суме, са одговарајућим записницима, доставити Дирекцији Поморског Саобраћаја.

За учиниоца већих преступа и злочина консулат тражи од месних власти њихово хапшење и затвор (према конвенцији са дотичном државом), док их не упуту у Домовину, а протоколе доставља Министарству Иностранних Дела.

Сваки наш брод који путује за неку домаћу луку, дужан је примити на брод окривљенике и евентуалне њихове пратиоце, које му наш консул даје (в. §§ 20., 30. и 31. чл. II. Политичког Едикта).

5. Несрећа, болест и смрт на броду.

313. — Дужност је консула да се брине и помогне капетану за смештај болесника у болници, односно за његово рапатрирање. У случају да капетан не изузме новац за лечење и пут за повратак у Домовину оболелог члана посаде — нашег држављанина, консул кредитира трошкове и тражи рефундацију новца од односне болесничке благајне преко Министарства Социјалне Политике.

314. — Трошкове за сахрану члана посаде авансује командант брода, односно консуларно представништво, уз право накнаде од надлежног окружног уреда за осигурање радника.

6. Бродолом и бродоломци.

315. — У случају бродолома, насукања, сукоба или других несрећа, које задесе национални брод на подручју једног нашег консулата, овај је дужан неод-

ложно пружити потребну помоћ настрадалима на броду односно настојати да се предузму нужне мере за спасавање брода и терета.

316. — Консул треба да има у виду да је бродовласник односно капетан, позван у првом реду да предузме мере за спасавање брода и терета и да је осигуравајуће друштво такође заинтересовано за спасавање осигураних ствари, стога треба њима да остави бригу за радове око спасавања.

Пошто скоро у свим земљама постоје државне установе или друштва за спасавање настрадалих бродова и бродоломаца, консул ће иста обавестити, а на захтев заповедника затражити помоћ, али без икакве његове обавезе за одштету (накнаду трошкова), изузев случаја када је у питању спасавање људских живота.

317. — У оваквим случајевима консул ће без одлагања извести, по потреби и телеграфски: сопственике брода и терета, осигуратеља, агента и друга заинтересована лица, према вестима које добије, о несрећном случају, а ако по добивеним обавештењима не зна коме национални брод припада, јавиће случај Дирекцији Поморског Саобраћаја како би она известила заинтересоване. Консул ће назначити, ако му је познато, име и луку припадности брода место, доба, узрок несреће, да ли се може брод спасти, као и то да ли су посада и путници спасени.

318. — Ако не би био присутан нико од горе назначених који су заинтересовани у томе, а капетан не би имао на расположењу новчана средства, па консул службено приступи спасавању, у томе случају треба водити рачуна да трошкови за спасавање не премаше вредност спасеног брода и терета.

319. — Чим прилике дозволе, саставиће се и са заповедником и момчадима, а евентуално и са путницима посебан списак, у коме ће се навести све појединости путовања почев од дана поласка брода до часа бродолома и несреће, и све околности и узроци догађаја. У записнику треба назначити да ли су прили-

ком бродолома спасене бродске исправе и лична документа капетана и посаде. Препис записника има се чувати у консуларном представништву, а оригинал се шаље Дирекцији Поморског Саобраћаја.

Ово саслушање служи као ислеђење по питању одговорности заповедника за насталу несрећу.

Кад би се извршење морског протеста учинило пред страном влашћу, консул ће ипак протоколарно саслушати капетана и момчад.

320. — Препоручује се консулима да помогну саветом и заузимањем наше држављане и онда када се они обраћају страним властима ради извршења морског протеста (доказ о незгоди на мору), а следствено томе утврђивања хаварије, било да су на то приморани локалним законима, или да то чине по сопственој вољи ради гаранције њихових приватних интереса.

321. — Консул ће тражити од капетана или његовог заменика да му поднесе обрачун плате за сваког појединца понаособ, из кога се јасно види колико поједини члан посаде потражује и које је авансе примио.

Консул неће ни у ком случају давати члановима посаде авансе на рачун плате и награде, него ће се ограничити једино на то, да им обезбеди храну. У случају пак када спасене ствари посаде пруже довољно чист приход за подмирење делимичне или целе плате задњег путовања, при коме се догодио бродолом, консулова је дужност да се побрине, како би се сваком појединцу који је присутан исплатила припадајућа му сума. За одсутне и за наследнике погинулих приликом бродолома или спасавања, консул ће односне суме са обрачуном послати Дирекцији Поморског Саобраћаја за уручење ономе коме припадају.

У сваком случају извешће се обрачун плате за сваког појединца у трипликату. Сваки примерак мора бити потписан од капетана као и ликвидирац, а од консула визиран са примедбом: „исплаћено” или „неисплаћено”. Један примерак остаје капетану за његову употребу, други узима странка за даље потраживање, а трећи узима консул.

На основу ових рачуна, консул саставља општи обрачун по обрасцу на који ставља свој потпис и службени печат, а затим га шаље са свима прилозима и документима, по свршеним радовима око спасавања, Дирекцији Поморског Саобраћаја на даљи надлежни поступак.

Консул узима од капетана „уписни лист” и „попис момчади” и шаље их такође Дирекцији Поморског Саобраћаја.

322. — Из остатка спасених ствари консул ће, у смислу § 4. чл. VII. Пол. Едикта, у првом реду подмити издатке учињене за храну, одећу и стан посаде, као и за њихово рапатрирање у Домовину, а по том, кад би од целокупног остатка спасених ствари још преостала чиста готовина, наредиће да се плата исплати посади, одбивши од исте учињене трошкове за посаду, који у смислу закона не падају на терет спасених ствари.

323. — Приликом бродолома консул ће настојати да трошкови за храну, одећу и становање буду што мањи; да бродоломце врати у Домовину по могућности без трошкова, наиме настојаће да их укрца бесплатно на који други брод који путује за неко наше пристаниште.

Овом ће се броду платити храна за бродоломце. Храна се неће платити ако дотични капетан пристане да бродоломци заслуже храну радом на броду.

324. — Сваки наш брод дужан је примити бродоломце, и по важећим прописима нема право да тражи осим хранарине никакву другу накнаду за њихов транспорт.

325. — Ако је на изгубљеном броду било чланова посаде страних држављана консул ће им пружити исту помоћ, као и националним морнарима у колико се тиче прве помоћи и плате, а по том ће их упутити на њихов национални консулат. Ако је неки морнар, — страни држављанин — погинуо приликом бродолома или спа-

савања, његове преостале ствари и личне исправе упутиће се дотичном консулату.

326. — За сваки учињен издатак било капетану, било официрима и момчади, консул ће тражити признаницу коју као новчани докуменат има приложити дефинитивном обрачуна.

327. — Приликом хаварија консулова је дужност да предузме све што је потребно за утврђивање стања ствари и за чување интереса заинтересованих који су одсутни, да се брине за спровођење хаварија домаћих бродова, да позове вештаке за спровођење и уређење рачуна хаварије, да овери њихов операт, и ако не може да нађе стручњака да сам одреди спровођење поменутих рачуна.

328. — Дужност је консула да на тражење капетана, а према постојећим уговорима и конвенцијама са дотичном државом, заступа интересе и углед наше заставе у свима могућим случајевима и споровима са месним властима, установама и појединцима.

Промене у заповедништву брода.

329. — Промена заповедништва уноси се у попис момчади на следећи начин:

(„Име, презиме и чин новог заповедника)
из предузео је заповедништво
од (име и презиме последњег заповедника)
. дана (датум).
Печат консула Потпис”.

330. — О насталој промени у заповедништву консулат неодложно обавештава Дирекцију Поморског Саобраћаја у Сплиту на следећи начин:

„Заповедништво српско-хрватско-словеначког брода (име, лука припадности и категорија брода) преузео је од заповедника г-на из господин из дана (датум)”.

Укрцавање и искрцавање посаде.

331. — У попис момчади не сме се унети ни једна личност, ако она сама не предстане консуларном представништву и изјави пред чиновником и заповедником брода, да се слаже са условима погодбе, трајањем за-послења и другим податцима као: одштетом у новцу, ако не буде достајао који оброк или вино и т. д.

332. — Када се консуларни чиновник уверио о разуму странака, унеће у попис момчади на јасан и читак начин без икаквог брисања и исправљања (радирања): име, очево име, презиме, године старости, зави-чајност и држављанство и чин запосленог; ако је овај војни обвезник, број његовог пука; затим услове по-годбе о најму, трајање исте, дан ступања на службу, све у одговарајуће рубрике.

Извод (препис) из пописа момчади консулат за-држава у својој архиви за случај да се брод изгуби, како би се знало ко је све био укрцан.

333. — Свако укрцавање и искрцавање наших по-мораца консулат пријављује оном лучком уреду који је дотичном поморцу издао поморску књижицу, да би тај уред могао, према наређењу Министарства Војске и Морнарице, насталу промену пријавити надлежној вој-ној власти.

334. — За препоруку је прочитати бродској по-сади приликом ангажмана следећу *Наредбу бивше По-морске Области*, бр. 3397, од 6. маја 1920. године: о поступку у споровима између заповедника и момчади на путовању по иностранству, која гласи:

Чл. 1.

„Када се који југословенски поморско-трговачки брод налази у којој иностраној луци, сви се нерешени спорови и притужбе између заповедника брода и других часника те момчади, ако нису обе стране сло-жене да са решењем причекају до повратка у Домо-вину, имају предочити најближем консуларном уреду Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, чијем се пра-вореку имају привремено сви покорити.

Консуларни ће уред код тога настојати да постигне споразум за мирно решење спора.

Ако спор није решен услед споразума и ако се која странка сматра неоправдано повређеном услед консуларног праворека, слободно јој је на повратку у буд коју домаћу луку, да се обрати дотичном лучком уреду тражећи дефинитивно решење спора”.

Чл. 2.

„Заповеднику, часницима и момчади југословенског поморско-трговачког брода без обзира на њихову државну припадност (чл. 3. Наредбе Поморске Области бр. 1300, од 20. октобра 1919. г.), забрањено је утицати се за међусобне спорове и притужбе, иностраним лучким уредима, или другим иностраним надлештвима, те ће се њихово решење сматрати као и да не постоји.

Ако је у изнимном случају потребно суделовање иностраних области то ће суделовање тражити консуларни уред Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца”.

Чл. 3.

„Противу прекршитеља ове наредбе поступит ће се дисциплинарим путем”.

Чл. 4.

„Садржај ове Наредбе има се растумачити целој посади брода сваки пут, кад се прегледава момчад или кад се убележи која промена у попис момчади брода, што путује у иноземство”.

335. — По свима управним споровима између капетана и момчади консулат решава у првој инстанцији, па спор саопштава Дирекцији Поморског Саобраћаја ако би која странка уложила жалбу против консуларног решења.

336. — Консулат прима молбе помораца за продужење важности поморске књижице, прослеђује их надлежном лучком уреду који је књижицу издао, и према одговору лучког уреда продужбје важност књижице или је шаље другом консулату где се брод налази, да то учини.

13. Градња или набавка брода.

337. — Ако неко национално друштво или наш држављанин набави у иностранству брод, било купо-

вином или градњом, консулат ће издати међутимни путни лист новосаграђеним или купљеним бродовима. Међутимни путни лист се издаје по обрасцу бр. 9.

338. — Са молбом за издавање међутимног путног листа има се поднети дотичном консулату и молба за упис у уписник бродова са свима потребним исправама (в. §§ 12. и 13. Закона о упису поморско-трговачких бродова и лађа, Сл. Н.Бр. 251/1922., и Наредбу Поморске Области у Бакру, бр. 1350/1919., од 25. октобра 1919.).

339. — На основу тих исправа, консулат издаје међутимни путни лист за оно време, за које је потребно да се броду изда или достави уписни лист.

Консулат одмах саопштава надлежној поморској власти, која води уписник (регистар бродова), да је броду издан међутимни путни лист; истовремено доставља јој и молбу за упис брода у уписник и назначује, споразумно са молиоцем, ко у Домовини има да плати уписнину, као и то, куда се шаље уписни лист, како би се могао предати дотичном броду.

340. — Ако је молба за упис брода, који се налази у иностранству, била предана непосредно власти која води уписник, па ако брод због важних разлога не може да чека на уписни лист у једној луци, речена власт ће на молбу бродовласника моћи овластити дотични консулат, да изда међутимни путни лист.

341. — Трајање међутимног путног листа може продужити сваки консулат. Исто тако консулат може издати нови међутимни путни лист, ако се веродостојно докаже да се дотадањи међутимни путни лист изгубио.

Али, у оба случаја не сме се прекорачити рок од једне године, који је законом предвиђен, за трајање важности ове исправе.

Кад се прими уписни лист, међутимни путни лист мора се вратити.

342. — Ако се догоди ма шта због чега би се брод морао брисати из уписника, ако је већ био уписан, или ако је брод био брисан пре него што му је стигао упи-

сни лист, међутимни путни лист мора се вратити, или се мора доказати на начин који је прописан за уписни лист да се међутимни путни лист не може вратити.

Ако се у иностранству догоди прекршај закона о регистрању поморско-трговачких бродова, надлежни консулат ће одредити истрагу, а затим ће послати дотичне списе надлежном лучком уреду на даљи поступак (в. §§ 29. — 36. Закона о упису бродова).

343. — Новонабављени брод консулат снабдева пописом момчади и бродским дневником.

13. Продаја бродова и зајмови.

344. — Консулата је дужност да учествује при продаји брода и да одобрава капетану подизање зајма или на брод или на опрему брода за потребе да се заштити интереси бродовласника.

345. — Ако брод услед продаје не мења заставу, консулат ће у уписном листу забележити промене у власништву, на основу веродостојних исправа које му поднесе капетан уз прописану писмену молбу, па ће о томе известити Дирекцију Поморског Саобраћаја у Сплиту односно надлежни лучки уред, који води уписник дотичног брода.

У случају када продајом брод мења заставу консулат ће повући уписни лист, односно међутимни путни лист и попис момчади, и доставиће све Дирекцији Поморског Саобраћаја.

15. Здравствени лист и консуларне визе.

346. — Здравствени лист издаје локална надлежна власт. Да ли је потребна консуларна виза на здравственом листу одређује се нарочитим уговором између појединих држава.

347. — Исто тако консулат има да визира бродски манифест о роби, која је намењена за једну нашу луку.

Уверења о пореклу робе издаје консулат или иста оверава, ако их је издала нека страна надлежна власт. Уверења о пореклу робе нарочито су важна за отпатке

животињских продуката, као н.пр. црева, коже, кости, а исто тако за стару робу, старе вреће ит. д. ради санитарних мера у луци доласка и пуштања брода слободном саобраћају са копном.

Као што је већ поменуто, ово важи за домаће и стране бродове, када путују за једно наше пристаниште.

Ове прописе примењују све државе за робу која долази из иностранства, у колико се у луци укрцавања налази њихов консулат, док у недостатку консулата те околности потврђује лучка власт.

16. Преглед брода.

348. — С обзиром на то да многи наши бродови више година плове по страним морима и не додирују наша пристаништа, у којима би били подвргнути прописном прегледу у смислу Наредбе бивше Поморске Области бр. 2200, од 15. децембра 1919. год. (в. другу књигу Наредбе и Прописи, издање Поморске Управе, „Прописи о припуштању бродова пловидби, о сигурносним мерама на броду и о бродској служби“), потребно је да консулати воде рачуна о стању бродова и бродској опреми. Пошто при консулатима нема стручног наутичко-техничког особља, коме би се ова служба могла поверити, консулат ће приликом констатовања ма каквог недостатка тражити хитна упуства, по потреби и телеграфским путем од Дирекције Поморског Саобраћаја избегавајући при томе свако задржавање брода, ако за то нема важних разлога.

349. — Приликом домаћих државних празника наши трговачки бродови могу китити бродове заставама и у страним лукама по претходном обавештењу консулата, односно лучког уреда ако ту консулат не постоји. Заповедници домаћих трговачких бродова у страним лукама редовно ће се одазвати позиву лучких власти да наките брод заставама у случају државних празника дотичне државе.

У случају недоумице да ли да се одазове позиву, заповедник ће затражити упуства од консулата.

17. Консуларне таксе.

350. — Сваки национални поморско-трговачки брод, који доплови у луку у којој се налази консулат, и кад се заповедник пријави, има пре подизања бродских папира платити таксе према одредбама Закона о таксама.

351. — Пошто у З. Т. нису употребљени исти изрази за поједине бродске исправе, као што је то у овим упуштвима, а да не би дошло до забуна, помињу се следеће разлике:

а.— „регистарски лист“	значи	„уписни лист“;
б.— „уверење о народности“	„	„уписни лист“;
в.— „Привремени путни лист“	„	„Међутимни путни лист“;
г.— „конститут“	„	„пријава о доласку брода“;
д.— „дневник крманоша“	„	„поручн. партикул. дневник“;

352. — Тарифни ставови за поједине консуларне послове, који се односе на поморско-трговачке бродове, морају бити у табеларној форми истакнути на видном месту, приступачно странкама.

18. Поступак при одласку брода.

353. — По извршеној наплати консуларних такса, консулат предаје капетану или овлашћеном бродском агенту оверени попис момчади или на тражење капетана ставља визу на здравствени лист и остале исправе, које прате робу (терет), ако брод путује у Домовину. У консулату се оверава партикуларни дневник поручника, ако то већ није учињено при доласку брода. Затим, ако брод путује за неку домаћу луку, на брод се шаљу ради рапатрирања: бродоломци, отпуштени поморци, злочинци и т. д. како је то у разним тачкама ових упутстава већ споменуто. Консулат прима извештај о укрцаној роби у циљу вођења статистике, и задржава препис пописа момчади и евентуалних путника.

V. Извештаји, статистика и преписка.

354. — Да би се могла водити евиденција о кретању наших бродова и промету робе, наша лучка кон-

суларна представништво дужна су о томе непосредно извештавати Поморску Управу, шаљући у дупликату редовне месечне извештаје у табеларној форми (в. § 141. став 2. Упутника).

355. — Исто тако препоручује се свима нашим консулатима да достављају Поморском Одељењу Министарства Саобраћаја све стране публикации које се односе на поморство и поморску службу, као н. пр.: законе, прописе, наређења, огласе за морепловце, податке о градњама пристаништа и слободних зона, као и о бродоградњи.

356. — Има важних послова, чија природа захтева највећу хитност у обавештавању као н.пр.: извештај о хаваријама, продужење путне дозволе помораца, и т. д. у којима би заинтересовани могли претрпети недогледне штете услед дугог административног пута, ако би се о томе извештавало преко надлежних Министарстава. Из тог разлога консулати у погледу послова у вези са трговачком морнарицом, и осталим пословима који су у уској вези са интересима бродарства и помораца уопште, имају општити директно са Дирекцијом Поморског Саобраћаја.

Исти поступак важи за Дирекцију Поморског Саобраћаја и лучке уреде, у њиховим односима са консулатима. Ова Дирекција достављаће консулатима окружнице и сва потребна обавештења, исто као што то чини и са лучким уредима.

Образац бр. 1.

МОЛБА ЗА ТРАЖЕЊЕ ПАСОША ИЛИ ВИЗЕ

Фотографија

Такса по Т. Бр. 1.
Зак. о Так. у Дин. 5—

(Назив власти којој се упућује формулар)

- 1.— Име и презиме _____
- 2.— Занимање _____
- 3.— Место рођења и године старости _____
- 4.— Место сталног боравка _____
- 5.— Тражи ли се издавање новог или визирано старог пасоша _____
- 6.— Куда молилац путује (исписати поименце државе) _____
- 7.— Мотивисати детаљније циљ путовања _____
- 8.— За које време молилац тражи пасош или његову визу _____
- 9.— Да ли путује сам или са још неким чланом породице (исписати имена чланова, године старости, сродство, место рођења) _____
- 10.— Има ли стари пасош (приложити га овој молби) _____
- 11.— Дали је регулисао војну обавезу (приложити доказ) _____
- 12.— Има ли средстава за издржавање у иностр., или ко ће га издржавати _____

Место и датум,

Потпис молиоца,

Овера власти којој
је формулар предат
и печат

Образац бр. 2.

№ _____

(Фотографија)

(Грб)

(Назив представништва које издаје пропусницу)

ПРОПУСНИЦА — PASSAVANT

Која се издаје:
Délivré à:

Име и презиме _____	Покрајина _____
Nom et Prénom _____	Province _____
_____	Вреди за путовање у _____
Занимање _____	Bon pour se rendre à (en) _____
Profession _____	Важи _____
Из _____	Valable _____
Originaire _____	
Округ _____	
Département _____	

ЛИЧНИ ОПИС — SIGNALEMENT

Године _____	Уста и нос _____
Age _____	Bouche et nez _____
Стас _____	Бркови _____
Taille _____	Moustaches _____
Лице _____	Брада _____
Visage _____	Barbe _____
Коса _____	Особени знаци _____
Cheveux _____	Signes particuliers _____
Очи _____	
Yeux _____	

(Место издавања пропуснице
и датум)

(Својеручни потпис)

(печат)

Такса Ред. бр. регистра
наплаћена сума
Потпис чиновника

(Потпис шефа надлештва)

Упутства

Образак бр. 3.

КОНСУЛАТ
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА
и СЛОВЕНАЦА

№ _____

_____ 192... г.

(Место)

ПОЗИВ

(Годиште 1904)

Младићу (Јовану) сину (Ивана Петровића), из . . .
. среза области
(улица и број куће) (место
где се налази).

Позивате се да у року од дана по
пријему овога писма дођете у Консулат Краљевине С. Х.
С. у, у улици
бр . . . ради упућивања у ваш војни округ ради регру-
товања (или: ради пријема позива од стране Вашег војног
округа — Ваше општине — за регрутовање на дан . . .
. године).

Ако у горе означеном року не дођете, бићете сма-
трани као војни бегунац и сносићете све последице које
су предвиђене чланом 45. Закона о Устројству Војске за
војне бегунце.

Звање и потпис.

Образак бр. 4.

Фотографија из доба
кад се лице упућује

(Печат Консулата да
захвати фотографију

ОБЈАВА

За младића (обвезника) (име)
сина (очево име и презиме)
. из срез област
., који се по позиву
(команда или надлештво које је послало позив)
бр. од (датум) упућује у
. (команда, војни округ, општина)
ради регрутовања (или на вежбу).

Моле се све власти Краљевине С. Х. С. да имено-
ваном изађу на сусрет до доласка у означени војни округ
(или кадровску команду, или општину, срез).

Нарочито се моли Комесар Пограничне и Железничке
Полиције у да изволи именованог
службено упутити до (место опредељења).

Има права на бесплатну железничку карту од др-
жавне границе до (крајња станица).

Звање и потпис.

Образац бр. 5.

Печат Консулата

Бр.

Датум и место

А.)

Комесару Пограничне и Железничке Полиције у

Данас сам упутио преко (гранично место) у регрута (обвезника) (име и презиме) из среза област у његов војни округ (његову општину, Х. пешад. пук) у

Молим известите:

- 1) Да ли је именовани прошао кроз и када?
- 2) Да ли је снабдевен бесплатном железничком картом и коме сте га и како упутили?

Ако сте га предали команданту места у молим доставите њему предмет да изволи одговорити по овим питањима.

Звање и потпис.

Печат Консулата

Бр.

Датум и место.

Б.)

Команданту војног округа (Х. пука).

Данас сам упутио регрута (име и презиме) из среза области у Ваш војни округ (у Х. општину, у Ваш пук), ради регулисања војне обавезе (или на вежбу).

Молим изволите одговорити ми да ли је именовани дошао и да ли је регулисао војну обавезу.

Звање и потпис.

Образац бр. 6.

Фотографија регрута
у доба прегледа.

Печат Консулата да
захвати фотографију

ЗАПИСНИК

Састављен на дан у

Предстаде на преглед ради оцене способности за војну службу и моли да му се одложи војна служба
. односно долазак пред регрутну комисију у Отаџбину.

1. Име и презиме
2. Дан, месец и година рођења
3. Место рођења, срез (котар), округ (жупанија)
4. Надлежан је: место, срез (котар), округ (жупанија)
5. Име оца и мајке
6. Је ли већ био прегледан и кад
7. Је ли лично познат или чиме доказује своју идентичност
8. Од када борави у иностранству
9. Занимање
10. Разлог због којег моли за преглед у иностранству, односно одлагање доласка пред регрутну комисију у Отаџбину или ступање на војну службу
11. Лекарска оцена по Уредби о оцени способности за служење у кадру, резерви и тд. ФЂОБр. 103013 од 11. фебруара 1920. године.
12. Мишљење (консула) односно чиновника који овај посао врши
13. Је ли прегледан и упућен и када за путовање у Отаџбину да се пријави команди надлежног Војног Округа, или му је као неспособном издато уверење
14. На основи којих је докумената идентичност регрута установљена сравнивши његов опис у путној исправи (фотографија и т. д.)

Потпис младића регрута

Н. Н.

Датум и место

Чланови комисије.

Консул Н. Н.

Лекар Н. Н.

Чиновник Н. Н.

Образац бр. 7.

Фотографија дотичног
у доба упућивања

(Печат консулата да
захвати фотографију)

ОБЈАВА

За војног бегунца (чин)
чете (батерије, ескадрона) батаљон
(дивизиона) пука Име и
презиме из
среза области који се по
изјављеној жељи упућује у своју команду ради одслужења
свог законског рока у војсци.

Комесар Пограничне Полиције у
моли се да именованог снабде бесплатном железничком
картом до и упуту га по спроводнику
команданту

Све власти Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца
моле се да именованом излазе у сусрет до доласка у
његову команду.

Звање и потпис.

Образац бр. 8.

Фотографија у добу
упућивања

(Печат Посланства (Консулата)
да захвати фотографију)

ОБЈАВА

За обвезника (име и презиме)
. који се упућује
команданту у војног округа на
војну службу.

Моле се власти Краљевине С. Х. С. да именованом
изађу у сусрет ради одласка у команду свог војног округа.

Има право на бесплатну вожњу железницом.

Звање и потпис.

МЕЋУТИМНИ ПУТНИ ЛИСТ

Консулат Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у
 сведочи овим, да је у смислу закона од
 30. марта 1922. године броду
 на темељу његове молбе за упис у уписник, било дано
 овлашћење, да извеси заставу, која је прописана за југо-
 словенске поморско-трговачке бродове.

Позивају се цивилне и војничке власти Краљевине
 Срба, Хрвата и Словенаца, те заповедници кр. ратних бро-
 дова, да пренаведеном броду, скупа са његовом момчади,
 путницима и теретом, даду слободан пролаз; да му не про-
 узрокују закашњења, ни запрека, те да не дозвољавају,
 да му их други проузрокују; да му, насупрот, у случају
 потребе пруже сваку могућу помоћ и заштиту.

Брод има да отплови, изузевши случајеве више силе,
 из за и да у овој
 последњој луци очекује редовити уписни лист.

Заповедник је брода, потписујући ову исправу, за се
 и за своје наследнике у заповеди, свечано обећао, да ће
 се држати ове обвезе.

Овај међутимни путни лист вреди до

. дне

Кр. консул
 Н. Н.

Заповедник брода
 Н. Н.

(Печат)

РЕГИСТАР

(Бројеви означају параграфе)

А.
 Административни послови 117—171
 Агенције трговинске 116
 Адреса кад је непотпуна 143
 Адреса трговаца 113
 Аутомобили 248, 299

Б.
 Бање наше 78
 Бегство морнара с ратног брода 284
 Бегунци војни 132, 133, 158—163
 Бележничке дужности 172
 Бело робље 73
 Богиње 104
 Болесна лица (рапатрирање) 60
 Болесници 71, 72
 Болести (спречавање уношења)
 72—75
 Болести сточне 104
 Бродови трговачки 296—356
 Бродолом 315—326
 Бродоломаца рапатрирање 322—324
 Бродоломци 315—326
 Бродоломци туђинци 325

В.
 Вероисповести 79, 80
 Верске заједнице 79
 Виза здравственог листа 346
 Виза манифеста 347
 Власти наше 23—25
 Власти стране 19—22, 43, 173
 Војних лица молбе 164
 Воља странака 191

Г.
 Грешка у исправама 209
 Глувонеми 190
 Градња брода 337
 Гробља ратничка 81, 82
 Гробови морнара 286

Д.
 Дезертери с ратних бродова 284
 Дневник о заоставштини 257
 Додатак исправи 214
 Долазак брода 299—301
 Домицил консуларних чиновника 8

Достављање заоставштине 258, 265
 Депоновање оставинских предмета
 258
 Дочек и испраћај консула на рат-
 ном броду 289
 Драгоцености умрлог 253, 258
 Дужности консула према трговач-
 ким бродовима 298
 Дужности консуларних представ-
 ника 6

Е.
 Евиденција војних обвезника 118,
 121, 133
 Егзекватур 4, 5
 Емиграција 67—70, 79

З.
 Завешталац неписмен 231
 Завештаоца идентичност 226
 Завештаоца потпис 227
 Завештаоца воља 229
 Задужење брода 344, 345
 Зајам на брод 344, 345
 Законодавство 100
 Заоставштина 250—275
 Заоставштина ратника 274, 275
 Заоставштина члана посаде брода
 268—273
 Записник да је неко жив 242—243
 Записник о бродолому 319
 Записник о незгоди 306—309
 Заразе 71, 75
 Застава 12
 Заступање интереса бродарства 328
 Заштита личности, права и инте-
 реса наших држављана 41
 Заштита наших радника 70
 Зграда консулата 11, 12
 Здравље, извештаји о напретцима
 78
 Здравље народно 104
 Здравствени лист 346
 Здравствена заштита 71
 Злочини на броду 312

И.
 Изасланик војни 120
 Извештаји ванредни 99

Извештаји (врсте) 88, 95
 Извештаји за целу државу 94
 Извештаји консуларни 87—107
 Извештаји (начин састављања) 89, 90, 91
 Извештаји о бродовима 354—356
 Извештаји о верским приликама 79
 Извештаји о законодавству 100
 Извештаји о заразним болестима 75
 Извештаји о изложбама 101
 Извештаји о оставама 261
 Извештаји о путовању 299, 300, 301
 Извештаји о радничком питању 102
 Извештаји о санитарним приликама 104
 Извештаји о саобраћају 101
 Извештаји о стању усева 101
 Извештаји о сточним болестима 104
 Извештаји о увозу и извозу 95, 96
 Извештаји о финансијама 103
 Извештаји поморски 354—356
 Извештаји престоничких консулата 94
 Извештаји редовни 92
 Извоз 97, 98
 Изложбе 101
 Изложбе наше 114
 Измена посета с командантом ратног брода 277
 Инвентар заоставштине 252, 253, 254
 Инвентар оставине лица морнарског staleжа 272
 Инвентар оставине путника умрлог на лађи 272
 Интервенција ратних бродова 281
 Информације трговачке 108—110
 Исељеници 67—70
 Ислуженици кадровски 129—131
 Исправе које се могу оверити 202, 203
 Исправе неуредне 217, 218
 Исправе правне 174
 Исправе путне 117

J.

Јављање о доласку ратног брода 276, 277

K.

Казна капетана трговачког брода 302
 Кићење брода 349
 Књижица поморска 336
 Колера 104
 Конвенције консуларне 173
 Конвенције санитарне 74, 77,
 Консулати као нотари 172—201
 Консули почасни 27—40, 107
 Консули страни 26
 Консули (одредба) 1

Консуларни представници (врсте) 2, 10
 Корак заједнички 26
 Кор консуларни 26
 Контрола трговаца 116
 Кута 104

Л.

Легализација исправа 202—235
 Лечење наших држављана 71
 Лист путни 338—342
 Лицитација заоставштине 262
 Локалне власти и консулати 173

M.

Манифест 347
 Међутимни путни лист 338—342
 Мобилизација 169—171
 Молбе војних лица 164
 Молба за оверу 205
 Молбе за уверења 241
 Морнари кад остану без средстава 62
 Морнарица ратна 276—295
 Морнарица трговачка 296—356
 Мртваца 76

H.

Набавке 101
 Набавка брода 337
 Надлежност консулата за оверавање 204
 Надлежност почасних консула у оставинским предметима 266, 267
 Надлежност територијална 13, 14
 Наређења војна 134—144
 Неволњи 46—49
 Незгода поморска 306
 Ништовост исправа 176
 Непознати обвезници 143, 144
 Неспорна дела 172
 Неспособност телесна 188, 189
 Несрећа на мору 306—309
 Новац умрлог 253, 258,
 Нотаријат 174—201
 Ноте 21
 Неуредност капетана 302

O.

Обавештења како се црпу 93
 Обавештења команданта ратног брода о месним приликама 278
 Обавештења трговачка 108—110
 Обвезници војни 118—171
 Обвезници способни 129—131
 Обим консуларне заштите 45
 Објава за бегунце 159, 162
 Обрачун плате морнара 321
 Овера (значај) 206
 Овера исправе 202—235
 Овера ширира 210

Овере формула 212
 Одобрење за рапатрирање када треба тражити 58
 Одговорност за војну интервенцију ратних бродова 281
 Одлазак брода 353
 Односи консула према официрима морнарице 294
 Однос консулата према ратној морнарици 276—295
 Однос консула према трговачкој морнарици 296—356
 Однос са нашим властима 23—25
 Однос са страним властима 19—22, 43
 Окривљених транспорт 312
 Општење с нашим властима 25
 Официра евиденција 122—124
 Организације привредне 87
 Осигурање 102
 Осигурање радничко 102
 Оставе из заоставштине 258, 259, 260, 261

П.

Паљба почасна 291—293
 Пасоши 117
 Патентно писмо 5
 Печати на заоставштини 252, 253
 Писма 21
 Пловидбе проширење 296
 Повратак издате помоћи 57, 63—66
 Погребни трошкови морнара и путника 273
 Подручје консуларно 13, 14
 Позиви војни 134—144
 Политика стране државе 86
 Поклони 195
 Помоћ ратним бродовима 278
 Помоћ ратних бродова трговачким 282
 Попис момчади 331—334
 Попис заоставштине 252—255
 Попуна касе после рапатрирања 57, 63—66
 Породице ратника 82
 Посада заостала ратног брода 285
 Посета команданту ратног брода 277
 Посете команданта ратног брода локалним функционарима 270
 Посланства кад врше контролну службу 3
 Послови консуларни 6
 Потврда исправа 175
 Потврда преписа 220
 Потпис овере 211
 Потписа оверавања 193
 Потпора новчана 56, 57, 58

Почасних консула надлежност у оставинским предметима 266, 267
 Почасна паљба 291—293
 Почаси представницима спољне службе 288—293
 Празници државни 15—18
 Превод исправе 221, 222, 223
 Превоз лица на ратним бродовима 295
 Преглед наших бродова у иностранству 297
 Преглед брода 348
 Преглед рекрута 151—157
 Продаја брода 344, 345
 Препис исправе 197
 Преписа потврда 220
 Преписи прости 219
 Преписа сравњење 215
 Преступи на лађи 312
 Привредни интереси 83—116
 Привредних интереса заштита 83
 Признаница на вредности из заоставштине 259
 Прилози исправама 196
 Прилози уз извештаје 91
 Пријава доласка ратног брода 276, 277
 Пријава трговачког брода консулату 300, 301
 Пријем о празницима 15, 16
 Принадлежности личне 9
 Продаја ствари из заоставштине 262—263
 Продаја ствари из морнарске оставине 272
 Промене у заповедништву брода 329, 330
 Пропаганда економска 111—116
 Протеривање 59
 Протест менични 194
 Протест морски код страних власти 320
 Протест поморски 306—309
 Проширење пловидбе 296
 Публикације поморске 355
 Пуномоћства 225
 Путни лист 338—342
 Путника смрт 270, 271

P.

Радници 102
 Радници наши у иностранству 70
 Рапатрирање 50—66
 Рапатрирање болесних лица 60
 Рапатрирање грађанских лица 55 до 59
 Рапатрирање лица из морнарског staleжа 61, 62
 Рапатрирање када се неће вршити 52

Ратни бродови 276—295
 Ратни бродови у свечаности 280
 Ратни распоред 165—168
 Ратници 81 82
 Регистар бележнички 199—201
 Рекрути 125—128, 145—157
 Рекрутовање 125—128, 145—157
 Рођење на лађи 310, 311

С.

Садржина исправе 208
 Сајмови наши 114
 Салут 291—293
 Саобраћај 101
 Саопштење војних позива и наређења 134—144
 Саопштење мобилизације 169—171
 Саопштење ратног распореда 165 до 168
 Сарадња консуларних чиновника у листовима 115
 Сарадња са локалним властима у заоставштини 264
 Саслушање ради рапатрирања 51
 Сахрана морнара 314
 Сведок ко не може да буде 179.
 Сведока присуство 180
 Сведочанстава школских овера 213
 Секте 79
 Сизне почасте 288
 Синдикати 102
 Скитнице 52
 Слобода у оверавању 222
 Случајни 289
 Социјално-медицинска заштита 71
 Спајање табака 214
 Списак фирама 113
 Спискови рапатрираних лица 66
 Способност правна странака 185, 186—190
 Смрт морнара 286, 313, 314
 Смрт на лађи 270, 271, 310—313
 Смрт нашег држављанина 251
 Списак остава 261
 Спорови ратних бродова и локалних власти 281
 Странака идентитет 183
 Спасовање брода 316—319
 Списак војних обвезника 118, 121 до 133
 Списак младића за рекрутовање 125—128
 Списак официра 122—124
 Списак способних обвезника 129 до 131
 Спорови између заповедника и момчади 334, 335
 Статистика саобраћаја 304
 Статистика увоза и извоза 96, 97, 98
 Стражар кад поздравља 290
 Странци 105

Сукоб закона 44
 Сумња у истинитост потписа 207

Т.

Такса бележничка 198
 Такса за препис и оверу 224
 Такса за трговачка обавештења 110
 Таксе консуларне 350—352
 Тестамент 226—235
 Тестамент јавни 232, 233
 Тестамент путника 271
 Тестамент састав у стану завештаоца 234
 Тестамент писменог овера 228
 Тестамент чување 230, 231, 234
 Тифус 104
 Тржишта страна 84
 Триптик 248, 249
 Трошкови за умрлог 263
 Трошкови путни 7
 Туризам 105

У.

Уверења консулата 236
 Уверења некорисна 238
 Уверење за рекруте 155
 Уверење о животу 242, 245, 246, 247
 Увоз 97, 98
 Уговори трговачки 85
 Узанси 101
 Укрцавање посаде 331—334
 Умрлице 251
 Упис брода 342
 Управљање заоставштином 256, 257
 Упућивање бегунаца 158—163
 Упућивање рекрута и обвезника 145—150
 Усеви 101
 Учешће ратних бродова у свечаностима 280

Ф.

Финансије 103
 Формула за оверу 212
 Формула записника да је неко жив 243, 244, 245, 246, 247

Х.

Хаварије 327
 Хаварије ратних бродова 283
 Хартје од вредности умрлог 253, 258

Ц.

Циркулари 106

Ч.

Честитке 17
 Чланци у новинама 115

Ш.

Шарлах 104
 Штрајкови 102

САДРЖАЈ.

ПРВИ ДЕО.

КОНСУЛАРНИ ПРЕДСТАВНИЦИ И ПРЕДСТАВНИШТВА.

ПРВИ ОДЕЉАК.

ПОЛОЖАЈ КОНСУЛА.

I. Консули као државни чиновници	3
II. Консули као службени представници у иностранству	3
III. Путни, подвозни и селидбени трошкови	4
IV. Личне принадлежности	5

ДРУГИ ОДЕЉАК.

КОНСУЛАРНА ПРЕДСТАВНИШТВА У ИНОСТРАНСТВУ

I. Консулати као службена надлештва и њихова територијална надлежност	5
1. Зграда консулата	5
2. Територијална надлежност консулата	5
3. Празновање државних светковина и званични приједи у консулату	6
II. Однос консуларне власти са другим властима	7
1. Односи са страном влашћу	7
2. Односи са нашим властима у иностранству и Краљевини	7
3. Односи са страним консуларним представницима	8

ТРЕЋИ ОДЕЉАК.

ПОЧАСНИ КОНСУЛИ.

Права и дужности почасних консула	9

ДРУГИ ДЕО.

ОПШТЕ ФУНКЦИЈЕ КОНСУЛАРНИХ ПРЕДСТАВНИКА.

ПРВИ ОДЕЉАК.

ОПШТЕ ФУНКЦИЈЕ КОНСУЛАРНИХ ПРЕДСТАВНИКА

Консуларна заштита и социјално старање . . .	13
I. Заштита личности, права и интереса држављана у иностранству . . .	13
II. Указивање помоћи невољнима . . .	14
III. Репатрирање . . .	15
1. Општа начела . . .	15
2. Репатрирање грађанских лица . . .	17
3. Репатрирање болесних лица . . .	18
4. Репатрирање лица која припадају морнарском staleжу . . .	18
5. Повратак издате помоћи . . .	19
6. Вођење спискова репатрираних лица . . .	20
IV. Емиграција . . .	
1. Старање о исељеницима . . .	20
2. Заштита наших радника у иностранству . . .	21
V. Старање о социјално-здравственој заштити наших држављана у иностранству и о спречавању уношења болести у Краљевину . . .	21
1. Социјално-медицинска заштита . . .	21
2. Спречавање уношења болести у Краљевину . . .	22
3. Ископ и пренос мртваца у Краљевину . . .	23
4. Извршење санитарних конвенција . . .	23
VI. Верске заједнице и секте . . .	23
VII. Ратничка гробља . . .	24

ДРУГИ ОДЕЉАК.

Старање о привредним интересима . . .	24
I. Општи прописи . . .	24
II. Консуларни извештаји . . .	26
1. Редовни извештаји . . .	27
2. Ванредни извештаји . . .	32
III. Давање трговачких обавештења . . .	34
IV. Економска пропаганда . . .	35

ТРЕЋИ ОДЕЉАК.

Административни послови . . .	37
I. Издавање и визирање путних исправа . . .	37
II. Евиденција војних обвезника и регрутовање . . .	37
1. Вођење евиденције о војним лицима . . .	38
а. Списак официра . . .	39
б. Списак мадића за регрутовање . . .	40
в. Списак способних обвезника кадровских послуженика . . .	40
г. Списак војних бегунаца . . .	40

2. Саопштење позива и других наређења војних власти . . .	41
3. Упућивање регрута и обвезника у Отаџбину . . .	43
4. Рад на оцени способности младића за војну службу . . .	44
5. Упућивање војних бегунаца у Отаџбину . . .	47
6. Рад на молбама војних лица . . .	48
7. Саопштавање ратног распореда . . .	49
8. Саопштавање наређења за мобилизацију и упућивање обвезника о мобилизацији . . .	50

ТРЕЋИ ДЕО.

ФУНКЦИЈЕ КОНСУЛАТА НА НЕСПОРНИМ ПРАВНИМ ПОСЛОВИМА.

ПРВИ ОДЕЉАК.

БЕЛЕЖНИЧКЕ ДУЖНОСТИ.

I. Опште одредбе . . .	50
II. Нотаријат — састав и издавање јавних исправа . . .	51
III. Овера јавних исправа, превођење и овера превода . . .	56

ДРУГИ ОДЕЉАК.

СЛУЖБЕНА УВЕРЕЊА.

Издавање службених уверења . . .	63
----------------------------------	----

ТРЕЋИ ОДЕЉАК.

ЗАОСТАВШТИНА.

I. Надлежност консула у оставинским стварима и његова сарадња са домаћим и страним властима . . .	66
1. Општи прописи и пријављивање смртних случајева . . .	65
2. Састав инвентара и стављање и скидање печата . . .	67
3. Остале консуларне радње . . .	68
а. Управљање заоставштином . . .	68
б. Депоновање оставинских предмета . . .	69
в. Продаја ствари из заоставштине . . .	70
4. Сарадња са локалним властима . . .	70
5. Достављање оставинских предмета . . .	70
6. Надлежност почасног консула по предметима заоставштине . . .	71
II. Поступак консуларних власти приликом смрти лица које припада морнарском staleжу и поступак са заоставштином умрлих ратника . . .	71
1. Заоставштина члана посаде брода . . .	71
2. Заоставштина умрлих ратника . . .	72

ЧЕТВРТИ ДЕО.

ДУЖНОСТИ КОНСУЛА ПРЕМА МОРНАРИЦИ.

ПРВИ ОДЕЉАК.

Однос консуларних представника према ратној морнарици . . .	74
---	----

ДРУГИ ОДЕЉАК.

ОДНОС КОНСУЛАРНИХ ПРЕДСТАВНИКА ПРЕМА
ТРГОВАЧКОЈ МОРНАРИЦИ.

I. Општи прописи	80
II. Функције консулата према бродовима трговачке морнарице	71
1. При доласку брода	81
2. При поморској незгоди	82
3. Протоколи рођења и смрти, тестаменат на броду	83
4. Преступи и злочини учињени на броду	84
5. Несрећа, болест и смрт на броду	84
6. Бродолом и бродоломци	84
7. Промене у заповедништву брода	88
8. Укрцавање и искрцавање посаде	89
9. Градња или набавка брода	90
10. Продаја бродова и зајмови	92
11. Здравствени лист и консуларне визе	92
12. Преглед брода	93
13. Консуларне таксе	94
14. Поступак при одласку брода	94
III. Извештаји, статистике и преписка	94

Исправка. Бројеве глава од стране 80 на даље треба
исправити према бројевима у „Садржају“.

33188